

Сыр бойы

№140-141 (21215-21216) 19 қыркүйек, сенбі 2026 жыл

Қызылорда облыстық қоғамдық-саяси газет. 1929 жылдың 1 шілдесінен шығады

www.facebook.com/syrboyi.kzwww.instagram.com/syrboyi_kzt.me/syrboyi_kztwitter.com/syrboyi

/// ПРЕЗИДЕНТ

СЕНІМ ГРАМОТАЛАРЫН ҚАБЫЛДАДЫ

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев бірқатар мемлекеттің елшілерінен сенім грамоталарын қабылдады.

Астанада Тәуелсіздік сарайында сегіз елдің төтенше және өкілетті елшісінің Мемлекет басшысына сенім грамоталарын тапсыру рәсімі өтті.

Сенім грамоталарын Мысыр Араб Республикасының елшісі Самех Шехата, Швейцария Конфедерациясының елшісі Кристина Хонеггер-Золотухин, Эстония Республикасының елшісі Марье Лууп, Оман Сұлтандығының елшісі Салах Джабуб, Мажарстан елшісі Ференц Цомбош, Гвинея-Бисау

Республикасының елшісі Браима Эмбало, Нигерия Федеративтік Республикасының елшісі Джозеф Олусола Иджи мен Дания Корольдігінің елшісі Ларс Туесен табыстады.

Президент елшілерге ілтипат білдіріп, еліміздің сыртқы саясатта бейбіт бағыт ұстанатынын жеткізді.

— Бүгін — шын мәнінде, елдеріңіздің өкілі ретінде Сіздер үшін де, Қазақстан Республикасы үшін де өте маңызды күн. Осы орайда барлығымыз бірлесіп жұмыс істеуіміз қажет екеніне сенімдімін. Өйткені Қазақстан бейбітсүйгіш ел саналады. Біз теңгерімді және сындарлы сыртқы саясат ұстанамыз. Ел ішінде реформа жүргізуге қолайлы жағдай жасауға ұмтыламыз. Сыртқы істер министрлігінің, мемлекеттік органдардың, сондай-ақ Президент резиденциясының Сіздер үшін әрдайым есігі ашық. Өйткені қазіргі тұрақсыз әрі құбылмалы әлемде бірге болуға тиіспіз, — деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

/// КЕҢЕС

ИНВЕСТИЦИЯЛАР ТАРТУ МӘСЕЛЕСІ ТАЛҚЫЛАНДЫ

ҚР Премьер-министрі Олжас Бектеновтің төрағалығымен Инвестициялар тарту кеңесінің отырысы өтті. Оған облыс әкімі Мұрат Ерғешбаев селекторлық режим арқылы қатысты.

Аймақта республикалық маңызы бар автомобиль жолдарын салу және реконструкциялау жобалары жүзеге асырылуда. Атап айтқанда, Қызылорда қаласының айналма жолы, «Қызылорда-Сексеуіл», «Бейнеу-Сексеуіл» және «Ұлғайсын-Сексеуіл» бағыттарында жол салынып жатыр.

Қала маңындағы айналма жолдың құрылысы басталды. Мердігер «Қыран» ЖШС тас, киыршық тас төседі. Свай қағылып, көпір тіреулері бетондалып, су құбырлары орнатылуда.

Мемлекет басшысының қатысуымен «Қызылорда-Сексеуіл», «Ұлғайсын-Сексеуіл» және «Бейнеу-Сексеуіл» автокөлік жолдарының құрылысы телекөпір арқылы басталып, қазір қарқын алды. «Қызылорда-Сексеуіл» автомобиль жолының мердігері «Integra Construction KZ», қосалқы мердігерлері «ЭлитСтройКомплект» және «АРЕ-2013», «Бейнеу-Сексеуіл» автомобиль жолының мердігері «Integra Construction KZ», қосалқы мердігері «Коммерческая фирма «УНА», ал «Ұлғайсын-Сексеуіл» автомобиль жолының мердігері «Integra Construction KZ», қосалқы мердігерлері «E.S.T. Construction» және «СТАНДАРТ-1» серіктестіктері.

Қазір геодезиялық және топографиялық жұмыстар жүргізіліп, топырақ төселуде. Құрылыс алаңдарында жұмысшылар, арнайы техникалар жұмылдырылған. Аталған жобалар өңірдің көлік-логистикалық әлеуетін, елді мекендер арасындағы жол қатынасын жақсартуға және аймақтың инвестициялық тартымдылығын арттыруға мүмкіндік береді.

Облыс әкімінің
баспасөз қызметі

/// БЕЛЕС

ТОҒЫЗ ЖОЛДЫҢ ТОРАБЫНДАҒЫ МАҢЫЗДЫ НЫСАНДАР ХАЛЫҚ ИГІЛІГІНЕ БЕРІЛДІ

Мемлекет басшысының теміржол инфрақұрылымын жаңғырту тапсырмасы аясында еліміздегі 124 вокзалда жөндеу жұмыстары жүргізілуде. Олардың қатарында Қызылорда облысындағы 7 теміржол вокзалы, 2 қызмет көрсету пункті және «Талап» бекетіндегі жолаушылар платформасы бар.

Кеше облыс әкімі Мұрат Ерғешбаевтың Арал, Қармақшы аудандарына жұмыс сапары барысында «Арал теңізі», «Төретам», «Жосалы» теміржол вокзалдарының ашылу салтанаты өтті.

2-бет

/// БАСПАСӨЗ ТУРЫ

ЖЫЛУ МАУСЫМЫ: ЖАҢА ҚУАТ. СЕНІМДІ ЖАБДЫҚ. ЖҮЙЕЛІ ЖҰМЫС

Қалада алдағы жылу беру маусымына дайындық жұмыстары аяқталуға жақын. Негізгі қазандықтар мен жылу желілері жөндеуден өткізіліп, бірқатар нысан қайта жаңғыртылды. Жылумен жабдықтау жүйесінің қазіргі ахуалымен арнайы ұйымдастырылған баспасөз туры барысында Қызылорда облысы аумақтық кәсіподақтар бірлестігінің төрағасы, облыстық мәслихат депутаты Максұт Нәлібаев, облыстық мәслихаттың экология, өндіріс, шаруашылық және кәсіпкерлікті дамыту мәселелері жөніндегі тұрақты комиссиясының төрағасы Бауыржан Сандыбаев және БАҚ өкілдері танысты.

3-бет

/// ЕҢБЕК АДАМЫ

ЕҢБЕК ЕТКЕННІҢ ЕСЕБІ ТҮГЕЛ

Файзрахман Қаржауов ауылда өмірге келді, ыстығына күйіп, суығына тоңып, еңбекпен ерте есейді. Арман қуып алысқа қол сермеуді қажет деп таппады. Адамға бақытты болу үшін не керек болса, ауылда соған қол жеткіздім деп есептейді.

Қазалы ауданының бұрынғы «Қызылту», қазіргі Жалантөс баһадүр ауылында дүние есігін ашты. Ата-анасы қарапайым шаруа адамдар еді. Сегізжылдықты бітірген соң көп ойланбай автомектепке қабылданып, жүргізуші куәлігін алды да, автобазада еңбек жолын бастап кетті. 1975-1977 жылдары Украинада авиациялық кешенде жүргізуші болып Отан алдындағы борышын өтеп қайтты. Әскерден келу бойына «Октябрьдің 40-жылдығы» совхозының Дәуренбек ағасы менгеруші болып еңбек ететін Шөлқұм аймағындағы 1-фермасына көлік жүргізуші болып жұмысқа қабылданды.

Файзрахманның міндеті — әрқайсысында мыңға жуық қойы бар жиырма төрт отарды қысы-жазы аралап жүріп су, жем, жайылымға шыға алмай қалған маусымда шөп жеткізу, сақманда қаракөл тасуға атсалысу, қақаған қыс пен аптап ыстықта жиырма төрт шопанның отарларының бар мұқтаждығын өтеуге қолдан келгеннің бәрін жасау. Бірінші фермада бес жыл еңбек ете жүріп сенімнен шығып, Дәуренбек ағасының алғысы мен батасын алды.

Бұдан кейін дәл осы жұмысты совхоздың Шәкен ауылына қарайтын 2-фермасында Әскер ағасының қарамағында жүріп айна-қатесіз қайталады. Кеңес одағы ыдырап, шаруашылық тарағанша адал еңбек етіп, «ісің құрсын» деген сөз естіген жоқ.

— Одан кейін шаруашылық тарап жұмыссыз қалдым, қысы-жазы Қарақұм беткейін шиырлаған жылдар із-түзсіз кетпей, денсаулық та сыр берді, — дейді ол. — 2005 жылы тәуекелге бел буып мал шаруашылығын өркендетуге арналған 6 пайыздық несиеге қол жеткізіп, 20 бас жылқы алып жеке қожалықтың жұмысын бастап кеттім. Бейнетсіз зейнеттің рақатына кенеле алмайсың. Содан бергі жылдар еткен еңбегімнің есесін толық қайтарды демей-ақ қояйын, отбасымызбен жұмыла жасаған жұмысымыз өз нәтижесін бергендей. Сол 20 бас жылқының өсіп-өнген төлімен несиемді жаптым. Екі мың гектар жайылымдық жерім, шаруашылыққа арналған жүк көлігім, тракторым, жаздай шөп шабатын техникам, қыс айларына жабдыкталған жылқы тұратын жайлы қорам, 50-60 бастай жылқым бар. Қыста қорада тұрады, жазда жайылымға шығарамыз, ауру-сырқауын емдеп, қатарға қосамыз. Бағуға оңтайлы болу үшін, төлдерін ет бағытына жаратып, одан артық ұстамауға тырысамын.

Файзрахман Қаржауовтың аудан экономикасының, кәсіпкерлік саласының өркендеуіне қосқан үлесі үшін Қазалы ауданы әкімінің, Шәкен ауылы әкімінің алған Алғыс хаттары еңбегінің еленіп келе жатқанын айғақтайды.

Жолдасы Марияш Ниеталиева — өмірдің де, кәсіптің де бейнеті мен зейнетін қатар көріп келе жатқан айнымас көмекшісі. Ауылды азық-түлікпен қамтитын шағын дүкені бар. Төрт қыз, екі ұлының бәрін аяқтандырып, үй-жайлы қылып несібелерін қолдарына ұстатқанын Құдай берген кәсіптің, адал еңбектің арқасы деп қабылдайды. Солардан өрген сегіз немеренің де қызығын көруден үмітті.

Еңбек еткеннің енесі биік болатынын іс-әрекеттерімен дәлелдеп келе жатқан, көпке үлгі қылуға тұрарлық, қарапайым отбасының еңбегі еселеніп, береке-бірлігі артып, лайым арман-мақсаттары орындала берсін.

Әлімжан ҚИЯС.
Қазалы ауданы

ТОҒЫЗ ЖОЛДЫҢ ТОРАБЫНДАҒЫ МАҢЫЗДЫ НЫСАНДАР ХАЛЫҚ ИГІЛІГІНЕ БЕРІЛДІ

Оған ҚР Құрылтай депутаттары Серік Қожаниязов, Нұркен Бақытбекұлы, Мағжан Ералиев, Ирина Тен, мәслихат депутаттары, зиялы қауым өкілдері мен ел ағалары қатысты.

Аймақ басшысы жаңғыртылған вокзалдарда жолаушыларға қолайлы әрі қауіпсіз жағдай жасалғанын, бұл өңірдің көлік инфрақұрылымын дамытуға жаңа серпін беретінін атап өтті.

– Мемлекет басшысының тапсырмасына сәйкес еліміздегі теміржол вокзалдары жаңартылып жатыр. 2024 жылы Қызылорда теміржол вокзалы күрделі жөндеуден өтіп, оған іргелес аумақ толық абаттандырылды. Жаңақорған, Шиелі, Қазалы және Сексеуіл теміржол вокзалдарындағы, «Талап» бекетінің жолаушылар платформасындағы жұмыс толық аяқталып, бұл нысандарда келушілерге қызмет көрсетілуде.

Биыл өңіріміздегі 80 шақырымнан астам теміржол күрделі жөндеуден өтуде. Жалағаш және Теренөзек кенттеріндегі қызмет көрсету пункттері де жаңғыртылып жатыр. Бүгін «Төретам», «Жосалы» теміржол вокзалдарын да ел игілігіне табыстаймыз. Вокзалдарды қайта жаңғырту және күрделі жөндеуге 10 млрд теңгеден астам қаржы бөлінді. Жаңа ғимараттардың сапасы, қызмет көрсету деңгейі облыс аумағынан өтетін қонақтар мен туристердің оң бағасын алып, өңіріміз туралы жақсы әсер қалыптастырады деп сенеміз, – деді аймақ басшысы.

Аралдағы рәсімде Құрылтай депутаты Ирина Тен сөз сөйлеп, ауданның құрметті азаматы, қоғамдық кеңес төрағасы Алдаберген Жоланов ақ батасын берді.

«Арал теңізі» теміржол вокзалы 1905 жылы «Орынбор-Ташкент» теміржол желісінің құрылысы кезінде бой көтерген. Бір ғасырдан астам уақыттан соң жаңарған ғимарат заманауи талаптарға сай жабдықталған, жолаушыларға қолайлы жағдай жасалған. Мұнда тәулігіне 600, бір мезетте 224 жолаушыға қызмет көрсетіледі. Құрылысқа 1,7 млрд теңге қаржы бөлінген.

«Техоснастка ремсервис» компаниясы жұмысты өткен жылы қараша айында бастаған. Вокзалда ана мен бала бөлмесі, медициналық пункт, жүк сақтау қоймасы, күту залы және мүмкіндігі шектеулі азаматтарға лифт қарастырылған. Одан бөлек шағын асхана, кафетерий және санитарлық-тұрмыстық орындар бар.

«Төретам» вокзалындағы рәсімде облыс әкімі жиналған жұртшылыққа теміржол инфрақұрылымын дамытудағы жұмыстарды, вокзалдарды заман талабына сай жаңғырту тұрғындар үшін де, аймағымызға келетін қонақтар үшін де маңызды екенін атап өтті.

– Сыр өңірі – тоғыз жолдың торабында орналасқан, өңірлерді бір-бірімен жалғаған маңызды көлік дәлізі. Аймақтан 15 жолаушы пойызы өтеді. Облыс орталығынан Астана, Петропавл, Павлодар, **1-бет**

Көкшетау, Семей, Түркістан қалаларына пойыз қатынайды.

Бүгін – қасиет қонған, Қорқыт баба дүниеге келген Қармақшы ауданында қуанышты күн! Өздеріңізбен бірге аймағымыз үшін маңызды зор жобалар – «Төретам» және «Жосалы» теміржол вокзалдарын пайдалануға береміз. Ел игілігі жолындағы барлық бастамаға сәттілік тілейміз! Сондай-ақ осы нысанды күрделі жөндеуден өткізуге үлес қосқан азаматтарға алғысымызды білдіреміз.

Баршаңызға зор денсаулық, отбасыларыңызға амандық пен бақ-береке тілеймін! Еліміз аман, жұртымыз тыныш болсын! – деді аймақ басшысы.

Төретамда өткен ашылу рәсімінде Құрылтай депутаты Мағжан Ералиев сөз сөйлеп, Қармақшы аудандық ардагерлер кеңесінің төрағасы Асқар Мерехов ақ батасын берді.

«Төретам» теміржол вокзалының тарихы «Байқоңыр» ғарыш айлағының құрылу және қалыптасу кезеңімен тығыз байланысты. Станция арқылы айлаққа қажетті құрылыс материалдары, жабдықтар және жүк тасымалданған.

Жаңғыртылған вокзал тәулігіне 250 жолаушыға қызмет көрсетеді. Күрделі

жөндеу кезінде ғимараттың қасбеті мен іргетасы қапталып, шатыр жабыны, есік-

терезелері ауыстырылды. Электр желілері жаңартылып, жылу жүйесі жүргізілді, заманауи талапқа сай жабдықталды.

Мұнда жолаушыларға арналған күту залы, мүгедектігі бар және балалы жолаушыларға арналған арнайы бөлмелер, медициналық пункт қарастырылған. Қайта жаңғырту жұмыстарына 1 млрд теңге қаржы бөлінді.

Осы күні «Жосалы» теміржол вокзалының да ашылу рәсімі өтті.

– Жосалы кентінің іргесі жиырмасыншы ғасырдың басында теміржол станциясы ретінде қаланып, 1905 жылы салынған станцияға «Жосалы» атауы берілген. Бұл нысан «Орынбор-Ташкент» теміржол магистралінің бойында орналасқандықтан, сол кезеннен бастап жолаушы және жүк тасымалында маңызды қызмет атқарған.

Теміржолдың салынуы Жосалы кентін экономикалық және әкімшілік орталық ретінде қалыптастырды. Тарихи кезеңдерде өңірдің ғана емес, елдің өндірістік дамуындағы маңызды көлік нысаны болды. Ғасырдан астам уақыт бойы жолаушылар мен теміржолшыларға қызмет еткен бұл тарихи ғимараттың күрделі жөндеуден өтіп, қайта жаңғыруы – өткен мен бүгінді жалғаған маңызды қадам, – деді облыс әкімі.

Салтанатты шарада Құрылтай депутаты Нұркен Бақытбекұлы құттықтау сөз сөйлеп, Қармақшы ауданының құрметті азаматы Асқар Мерехов ақ батасын берді.

«Жосалы» теміржол вокзалының тарихы өткен ғасырдың басынан басталады. «Орынбор-Ташкент» теміржолы қазақ даласын бойлай өтіп, Орта Азия мен Ресейді байланыстырған, халықтың жол қатынасы жеңілдеген уақыттан бері Сыр бойындағы негізгі теміржол нүктелерінің бірі саналады.

Кенес дәуірінде станция маңында теміржолшыларға арналған үйлер, шеберханалар, қызметтік ғимараттар салынып, Жосалы теміржолшылар қалашығына айналды. Соңғы рет 2012 жылы жөндеуден өткен нысан бүгінде толық жаңғыртылып, жолаушыларға қолайлы жағдай жасалды. Аукымды жұмысты атқаруға 986 млн теңге қаржы қарастырылды. Аумағы 674,6 шаршы метр вокзалда тәулігіне 200 жолаушыға қызмет көрсетіледі.

Ғимараттың қасбеті мен іргетасы қапталып, төбе жабындысы мен есік-

терезелері ауыстырылды. Электр желілері монтаждалып, жылу жүйесі жүргізілді және перрон аумағы абаттандырылды.

Жолаушылардың жайлылығы үшін күту залы, ана мен балаға арналған бөлме, медициналық пункт, жүк сақтау қоймасы және мүмкіндігі шектеулі азаматтарға арнайы бөлме қарастырылған.

Салтанатты рәсімдер кезінде теміржол саласының, қайта жаңғырту жұмыстарын жүргізген мердігер мекемелердің қызметкерлеріне облыс әкімінің Алғыс хаты табысталды.

МАМАНДАРҒА ҚҰРМЕТ КӨРСЕТІЛДІ

Қала әкімдігінің мәжіліс залында санитариялық-эпидемиологиялық қызмет саласы жұмыскерлерінің кәсіби мерекесіне арналған салтанатты жиын өтті.

Жиында қала әкімінің орынбасары Еркін Турабаев мамандарды кәсіби мерекесімен құттықтап, жылы лебізін білдірді. Халықтың санитариялық-эпидемиологиялық саламаттылығын қамтамасыз ету жолындағы еңбектеріне тоқталды.

Сала мамандары қоғамдағы түрлі инфекциялық қауіп-қатерлердің алдын алуда, санитариялық талаптардың сақталуын қадағалауда ауқымды іс атқарып келеді. Салтанатты шарада қызметтегі жоғары жетістіктері мен адал еңбегі үшін бірқатар қызметкер қала әкімінің Алғыс хатымен марапатталды.

МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР ТАЛҚЫЛАНДЫ

Аудан әкімі Аманжол Оңғарбаевтың төрағалығымен кезекті мәжіліс өтіп, күн тәртібінде ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуына қатысты бірқатар мәселе қаралды.

Жиында цифрлық активтер саласын дамыту мәселесіне назар аударылып, жауапты мамандарға әр сала бойынша нақты ұсыныс әзірлеу тапсырылды.

Күзгі әскерге шақыру науқанының барысы да кеңінен талқыланды. Бұл мәселе бойынша аудандық қорғаныс істері жөніндегі бөлім басшысы А.Жансейітов хабарлама жасады. Жылу беру маусымына дайындық жұмыстары да пысықталды. Сондай-ақ елді мекендерді газдандыру, тұрғын үйлерді «көгілдір отынға» қосу, салынып жатқан 200 пәтердің құрылысын жеделдету және тұрғын үйлерді пайдалануға беру мәселелері де қаралды.

ТҰҚЫМБАҚ ЖҰМЫСЫМЕН ТАНЫСТЫ

Аудан әкімі Алмасбек Есмаханов Қазалы қаласындағы «Республикалық орман селекциялық тұқым өсіру орталығы» РМҚК Оңтүстік-батыс аймақ филиалының жұмысымен танысты.

Мұнда Арал теңізінің құрғаған ұлтанына отырғызылатын сексеуіл, сонымен қатар, өңірдің табиғи-климаттық жағдайына бейімделген түрлі сәндік және жеміс ағаштарының көшеттері өсіріледі.

Қазір филиалда кара сексеуіл, айлант, сумах, шығыс биотасы, кәдімгі өрік, кармала (гледичия), катальпа, үйеңкі, жіңішке жапырақты жиде және терек түрлері бар. Былтыр 3,33 гектар аумаққа кара сексеуіл тұқымы себілген. Аталған аумақта 1 миллионнан астам сексеуіл көшеті өсіп тұр. Тұқымбақта тағы 5 гектар жерге сексеуіл көшетін егу жоспарлануда, материалдық-техникалық базасы да нығайтылған.

САЯБАҚТЫҢ ЖАҢА КЕЛБЕТІ

Жосалыдағы дендро саябақ жаңа кейіпке енуде. Онда абаттандыру жұмысы қарқын алған.

Аумағында тұрғындарға жайлы демалыс ортасын қалыптастыру бағытында жұмыстар жүргізілді.

Бұл жұмыстардың сапалы әрі белгіленген талаптарға сай орындалуы жігі бақылауда.

ТҮНГІ РЕЙД ӨТТІ

Ауданда көмелетке толмағандардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету, олардың құқықтары мен заңды мүдделерін қорғау, сондай-ақ құқықбұзушылықтың алдын алу мақсатында рейд өткізілді.

Рейд барысында кафе және қоғамдық тамақтану орындары, компьютерлік клубтар, жастар көп шоғырланатын аумақтар мен қоғамдық орындар қамтылды. Іс-шараның негізгі бағыты – жасөспірімдер арасында құқықбұзушылықтың алдын алу, олардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету және заң талаптарын түсіндіру.

Оған аудан әкімдігі, полиция бөлімі, «Әділет» партиясының аудандық филиалы, Жастар ресурстық орталығы және еріктілер қатысып, ата-аналарға көмелетке толмаған балаларының қауіпсіздігіне жауапкершілікпен қарау ескертілді.

КІТАП ОҚУҒА ШАҚЫРДЫ

Қалжан ахун ауылдық кітапханасының ұйымдастыруымен балалардың кітап оқуға қызығушылығын арттыру мақсатында корей халқының «Қайырымды қарақшы» ертегісі талқыланды.

Балалар ертегіні мәнерлеп оқып, кейіпкерлердің іс-әрекеті мен оқиғаның мазмұнын әңгімеледі. Оларға қайырымдылық, мейірімділік, адамгершілік және жақсылық жасау сияқты құндылықтар түсіндірілді.

Шараның негізгі мақсаты – балаларды кітап оқуға баулу, ертегі арқылы адамгершілік қасиеттерді қалыптастыру және оқырман қызығушылығын арттыру.

ОТАНДЫ ҚОРҒАУ – АЗАМАТТЫҚ БОРЫШ

Кенттегі «Тағзым» алаңында азаматтарды мерзімді әскери қызметке салтанатты шығарып салу рәсімі өтті.

Жиында аудандық қоғамдық даму бөлімінің басшысы Кенжехан Есенбаев жастарды ел алдындағы міндеттерін абыроймен атқаруға шақырды. Ал аудандық қорғаныс істері жөніндегі бөлімінің бастығы, майор Береке Дәндібай сарбаздарға әскери тәртіпті қатаң сақтаудың, оған алдындағы міндеттерін жоғары жауапкершілікпен орындаудың маңыздылығын жеткізді.

Аудандық ардагерлер кеңесі төрағасының орынбасары Болат Күлімбетов жас сарбаздарға ақ батасын беріп, тілектестік білдірді.

ЗАҢҒА ҚҰРМЕТ – ЕЛГЕ ҚҰРМЕТ

Аудандық тарихи-өлкетану музейінің ұйымдастыруымен «Заң мен тәртіп» қағидаты аясында «Заңға құрмет – елге құрмет» тақырыбында дөңгелек үстел өткізілді. Оған жастар мен түрлі сала мамандары қатысты.

Қоғамдағы тұрақтылық пен қауіпсіздіктің басты негіздерінің бірі – заң мен тәртіпті сақтау. Осыған байланысты халықтың құқықтық сауаттылығын арттыру, түсіндіру жұмыстарын күшейту, жастар арасындағы құқықбұзушылықтың алдын алу, отбасылық құндылықтарды нығайту және заңға құрметпен қарауды қалыптастыру маңызды.

Жиында жастар тақырып аясында өз ойын ортаға салып, пікір алмасты.

Дайындаған
Сара АДАЙБАЕВА

/// БРИФИНГ

БІР ҒАНА SMS БАР ЖИҒАНЫҢЫЗДАН АЙЫРМАСЫН

Ғаламтор дамыған сайын алаяқтардың да айласы артып, түрленуде. Әсіресе, интернет-алаяқтықтың зардабын көп адам тартып отыр. Дегенмен облыста қылмыс өткен кезеңмен салыстырғанда азайған. Сегіз айда 400 қылмыс тіркелген. Бұл туралы өңірлік коммуникациялар қызметінде өткен брифингте айтылды.

Қылмыстың алдын алу, тұрғындардың цифрлық сауаттылығын арттыру және алаяқтардың жаңа схемаларынан халықты хабардар ету – құқық қорғау органдарының басты міндеттерінің бірі. Облыстық полиция департаменті киберпол басқармасы бастығының орынбасары Тимур Хамитов тұрғындарды барынша сақ болуға шақырады.

– Қазір алаяқтық қылмыстың 70 пайызы SMS-кодтан басталады. Сіз күдіктеніп қалмау үшін олар алдын ала код жолдап, артынша қоңырау шалады. Көбіне орыс тілінде сөйлейді. Қазақ тілінде жауап берсеңіз, түсінбейді. Сондықтан әңгімені әрі қарай жалғастырмай, байланысты үзген жөн. Бұл – алаяқтардың құрығына түспеудің ең басты шарттарының бірі, – деді Тимур Хамитов.

Көп жағдайда адамдар «Сізге банк қызметкері хабарласып тұр», «картаңыз бұғатталды», «шотыңыздан күдікті операция жасалды» деген сияқты хабарламаларға сеніп қалады. Алаяқтар ойлануға мүмкіндік бермеу үшін шұғыл әрекетті талап етеді. Артынша телефонға келген кодты айтуды сұрайды. Ең маңыздысы – SMS арқылы келген кодты ешкімге айтпау. Банк қызметкері, полиция немесе басқа да мемлекеттік орган өкілі телефон арқылы құпия кодты талап етпейді. Сондықтан бейтаныс адам өзін кім ретінде таныстырса да, жеке мәліметтерді, банк картасының деректерін, құпия сөздерді және кодтарды айтуға болмайды.

Тағы бір кең таралған тәсіл – «қауіпсіз есепшотқа» ақша аударуға көндіру. Олар есепшотқа қауіп төніп тұрғанын айтып,

Айсәуле ҚАРАПАЕВА,
«Сыр бойы»

ЖЫЛУ МАУСЫМЫ:
ЖАҢА ҚҰАТ. СЕНІМДІ ЖАБДЫҚ.
ЖҮЙЕЛІ ЖҰМЫС

Қатысушылар кәсіпорынның жөн-деуден өтіп, жаңғыртылған жылу нысандарын аралап, атқарылған жұмыстар мен алдағы жылыту маусымына дайындық барысын көрді. Қыс қарсаңында жылу жүйесінің сенімділігі қала тіршілігі үшін аса маңызды мәселенің бірі. Сондықтан биыл да негізгі күш ескірген желілерді ауыстыруға, қазандықтардың жұмысын тұрақтандыруға және жабдықтардың сенімділігін арттыруға бағытталған.

«Қызылордажылуэлектрорталығы» кәсіпорынының негізгі қорларын жаңарту, желілердегі апаттық жағдайлардың алдын алу және тұрғындарға көрсетілетін қызмет сапасын жақсарту үшін 2021-2026 жылдарға арналған ауқымды инвестициялық бағдарлама жүзеге асырылуда. Бағдарламаға 16 млрд 882,6 млн теңге қарастырылған. Қазіргі уақытта қаладағы жылу желілерінің 39,9 пайызы тозған. Мұны кезең-кезеңімен азайту үшін магистральдық және кварталаралық құбырларды жаңарту жалғасып жатыр.

Былтыр инвестициялық бағдарлама аясында кәсіпорынның өз қаражаты есебінен 114,9 млн теңгеге негізгі және қосалқы жабдықтарға жөндеу жүргізілді. Сонымен қатар диаметрі 57 миллиметрден 325 миллиметрге дейінгі әртүрлі құбырлардан тұратын 3,2 шақырым кварталаралық жылу желісі жөнделді. Бюджет қаражаты есебінен 3 млрд 249,5 млн теңгеге жуық қаржыға 7,9 шақырым магистральдық жылу желісі қайта жаңғыртылды.

Саладағы жұмыстарға «Тарифті инвестицияға айырбастау» бағдарламасы да серіпін беріп отыр. Оның негізгі мақсаты – табиғи монополия субъектілеріне қосымша инвестиция тартып, жөндеу көлемін ұлғайту арқылы тозған электр, жылу және сумен жабдықтау жүйелерін азайту. Осы бағытта өткен жылы 7,9 шақырым болатын кварталаралық және магистральдық жылу желілерін қамтитын алты нысанда 4 млрд 981 млн теңгеге қайта жаңғырту жұмыстары жүргізілді. Бұл тозған жылу желілерін тағы 2,13 пайызға азайтуды көзделді.

Ал биыл инвестициялық бағдарлама аясында кәсіпорынның өз қаражатынан 111,073 млн теңге қарастырылған. Оның 80 млн теңгесі негізгі және қосалқы жабдықтарды жөндеуге, 31,1 млн теңгесі 4,3 шақырым кварталаралық жылу желілерін қалпына келтіруге бағытталған. Бүгінде негізгі және қосалқы жабдықтарды жөндеу жұмыстарының 97 пайызы орындалса, кварталаралық жылу желілерін жөндеу толықтай, яғни 100 пайыз аяқталған.

Баспасөз турыбарысында журналистер алдымен «Астана» шағын ауданындағы «АБМК-8» қазандығының жұмысын көрді. Нысан 2010 жылы салынған. Оператор Жадырасын Рахметовтің айтуынша, бес қазандық бар. Нысанның жалпы жылу қуаты – 38 гигакалория. «Астана» шағын ауданындағы 70-тен астам көпқабатты тұрғын үй мен бір мектепті жылумен қамтамасыз етеді. Қазіргі уақытта мұнда тұрғындарға ыстық су беру жұмысы жүргізіліп жатыр. Жылу беру маусымы басталған кезде қалған жабдықтар да іске қосылып, қазандықтар өндірістік қуаты ұлғайтылады.

– Қазір ыстық су жүйесі қалыпты режимде жұмыс істеп тұр. Жылу маусымы басталған кезде ауа райы мен тұтыну көлеміне қарай қосымша қазандықтар кезең-кезеңімен іске қосылады. Барлық негізгі жабдық техникалық тексеруден өткізіліп, қысқы жүктемеге әзірленді. Қажетті қор мен кезекші мамандар да дайын, – дейді Ж. Рахметов.

Тұрғындар жаңғыртылған жүйенің игілігін қазірдің өзінде көріп отыр. Бұдан кейін БАҚ өкілдері Сырдарияның сол жағалауындағы «АБМК-17» нысанына барды. Кейінгі жылдары сол жағалауда жаңа тұрғын үйлер, әлеуметтік нысандар мен әкімшілік ғимараттар көптеп бой көтерді. Сол себепті бұлаумақтың

жылу энергиясына деген қажеттілігі де артып келеді. Нысан басшысы Әсет Алиевтің айтуынша, қазандықтың жалпы қуаты 43 гигакалория, үш жылу қазандығы орнатылған. Қазіргі кезде оның біреуіне күрделі жөндеу жүргізілуде.

– Біреуіне күрделі жөндеу жасалып жатыр. Жөндеу жұмыстары жылу беру маусымы басталғанға дейін толығымен аяқталады. Жалпы нысан сол жағалаудағы көпқабатты тұрғын үйлерді жылумен қамтамасыз етеді. Оның ішінде 55 тұрғын үйге қазірдің өзінде ыстық су беріліп отыр, – дейді нысан басшысы.

Жаңа шағын ауданның жыл санап өсіп келе жатқанын ескерсек, бұл қазандықтың тұрақты жұмыс істеуі сол жағалаудағы мыңдаған тұрғын үшін ерекше маңызды. Сондықтан мұндағы әр жабдықтың техникалық жағдайы мамандардың тұрақты бақылауында.

Баспасөз турының келесі нүктесі – қаланың негізгі жылу көздерінің бірі саналатын «Оңтүстік» қазандығы. Цех басшысы Нұрлан Нұрмахановтың айтуынша, жылу қуаты 97 гигакалорияға жетеді. Мұнда КЕ-25/14 үлгісіндегі төрт қазандық орналасқан. Сонымен бірге кейінгі жылдары кәсіпорынның техникалық әлеуетін арттыру мақсатында Италияда өндірілген BONO маркалы үш жаңа қазандық әкелініп орнатылған. Бұл

қаланың орталық бөлігін тұрақты жылумен қамтамасыз ету үшін керек. «Оңтүстік» қазандығы Қызылорданың едәуір бөлігін, соның ішінде қала орталығындағы тұрғын үйлер мен әлеуметтік нысандарды жылумен қамтиды. Сондықтан дайындыққа ерекше назар аударылған.

Маманның айтуынша, қазандықтағы негізгі жабдықтар тексеріліп, жөндеу жүргізілген. Жаңа қондырғылардың іске қосылуы жүйенің сенімділігін арттырып қана қоймай, отын шығынын азайтып, энергия тиімділігін көтеруге мүмкіндік береді.

Алдағы жылу беру маусымының қашан басталатыны да – тұрғындарды қызықтыратын басты сауалдардың бірі. «Қызылордажылуэлектрорталығы» МКК бас инженері Наурыз Сатхановтың айтуынша, бүгінде жылу міндетті түрде белгілі бір бекітілген күні беріледі деген қағида жоқ. Барлығы ауа райына байланысты.

– +10 градустан төмен ауа температурасы бес тәулік қатарынан сақталса, жылу беру маусымын бастау жөнінде шешім қабылданады. Қазір қаладағы жылу қазандықтары мен негізгі жылу нысандары маусымға дайын, – деді бас инженер.

Бұл ретте жылу жүйесі қажетті температуралық режимге қарай кезең-

кезеңімен іске қосылады. Ал әлеуметтік нысандардың жағдайы ерекше бақылауда болады. Жылу маусымына дайындық тек қазандықтарды жөндеумен шектелмейді. Желілердің беріктігі, сорғы стансаларының жұмысы, негізгі және қосалқы жабдықтардың техникалық жағдайы, отын мен энергияны тиімді пайдалану – барлығы біртұтас жүйенің құрамдас бөлігі.

Баспасөз туры барысында көргеніміз, Қызылордадағы негізгі жылу нысандарында жұмыс қызу жүріп, бірқатарында жөндеу толық аяқталған. Кейбір қазандықтарда соңғы техникалық жұмыстар жүргізіліп жатыр. Мамандардың мәліметінше, олардың барлығы жылу беру маусымы басталғанға дейін толық әзір болады.

Қыс қамы жаздан басталады. Ал Қызылордадағы биылғы дайындық тек ағымдағы жөндеумен шектелмей, жылу жүйесін кезең-кезеңімен жаңғыртуға ұласқан. Ендігі міндет – атқарылған жұмыстың нәтижесін күн суыған кезде көрсету.

Бағлан АМАНЖОЛ,
«Сыр бойы»,
Сурет автордікі

ХАБАРЛАНДЫРУ

«Қызылорда облысының энергетика және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесі Қызылорда облысының энергетика және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық басқармасының шаруашылық жүргізу құқығындағы «Қызылордажылуэлектрорталығы» мемлекеттік коммуналдық кәсіпорнының директоры бос лауазымына орналасуға конкурс жариялайды.

Мекеменің атауы: Қызылорда облысының энергетика және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық басқармасының шаруашылық жүргізу құқығындағы «Қызылордажылуэлектрорталығы» мемлекеттік коммуналдық кәсіпорны.

Орналасқан жері: Қазақстан Республикасы, Қызылорда облысы, индексі 120009, Қызылорда қаласы, Марал ишан көшесі, 1.

Лауазымдық міндеттері. Заңнамаға сәйкес ұйым қызметінің қаржылық-шаруашылық нәтижелерінің орындалуын, қабылданатын шешімдердің орындалуын, оның теңгеріміндегі ұйым мүлкінің сақталуын және толық пайдалануын қамтамасыз етеді, ұйымның өндірістік, шаруашылық және қаржы-экономикалық қызметіне басшылық жасайды. Ұйым қызметінің саясатын, стратегиясын және оны іске асыру механизмін айқындайды. Басқа ұйымдармен немесе заңды тұлғалармен шарттар, келісімшарттар, операциялар жасайды, өкімдер мен бұйрықтар шығарады, іскерлік кездесулерде ұйымның атынан өкілдік етеді. Барлық құрылымдық бөлімшелердің жұмысын және өзара тиімді іс-қимылдарын ұйымдастырады, әлеуметтік және нарықтық басымдықтарды ескере отырып, олардың қызметін жаңалықтар мен нарықтық жағдайдағы өзгерістерге жылдам ден қоятын, тауарлар мен қызметтерді ікемді және ұтқыр өндіруді дамыту мен жетілдіруге бағыттайды. Ұйым жұмысының тиімділігін арттыруды, өнімдер мен қызметтер сатылымын және пайданы ұлғайтуды, өндірілетін өнімнің (қызметтердің) сапасын және бәсекеге қабілеттілігін, отандық және шетелдік нарықтарды жаулап алу мақсатында олардың мемлекеттік және жоғары дамыған елдердің, озық компаниялардың стандарттарына сай келуін қамтамасыз етеді. Ұйымның мемлекеттік бюджет, жинақтаушы зейнетақы қорлары және сақтандыру қорлары, өнім жеткізушілер, тапсырыс берушілер және банк мекемелерін қоса алғанда, кредиторлар алдындағы міндеттемелерінің, сондай-ақ шаруашылық және еңбек шарттарының (келісімшарттардың) және индикативті жоспар мен бизнес-жоспарлардағы көрсеткіштердің орындалуын қамтамасыз етеді. Өнімнің (қызметтердің) техникалық деңгейін және сапасын, өндіріс қарқындылығын, еңбек өнімділігін, экономикалық тиімділігін арттыру, өндірістік резервтерді тиімді пайдалану және ресурстардың барлық түрлерін үнемді жұмсау мақсатында жаңа техниканы және жаңа технологияны, басқару мен еңбекті ұйымдастыруды прогрессивтік нысандарын, материалдық, қаржылық және еңбек шығындарының ғылыми негізделген нормативтерін кеңінен пайдалану, нарықтық конъюнктураны және озық тәжірибені (отандық және шетелдік) зерделеу негізінде өндірістік-шаруашылық қызметті ұйымдастырады. Кәсіпорынды білікті кадрлармен қамтамасыз ету, олардың кәсіби білімдері мен тәжірибесін тиімді пайдалану мен дамыту, адам өмірі мен денсаулығы үшін қауіпсіз және қолайлы еңбек жағдайларын жасау, қоршаған ортаны қорғау жөніндегі заңнаманың талаптарын сақтау, ұжымда қолайлы психологиялық жағдай қалыптастыру бойынша шаралар қабылдайды. Басқарудың экономикалық және әкімшілік әдістерінің үйлесуін, өндірістік және өзге мәселелерді талқылау мен шешуді, өндірістік тиімділігін арттыруды материалдық және моральдық көрсетмелеуді қамтамасыз етеді. Әлеуметтік әріптестік қағидадары негізінде ұжымдық шарттарды әзірлеу, жасау және орындау, еңбек және өндірістік тәртіптің сақталуын қамтамасыз етеді, кәсіпорын жұмысшылары мен қызметкерлерінің еңбек ынтылылығын, бастамасын және белсенділігін дамытуға ықпал етеді. Кәсіпорынның қаржылық-экономикалық және өндірістік-шаруашылық қызметіне қатысты мәселелерді оған заңнама бойынша берілген құқықтар шегінде шешеді, басқа лауазымды тұлғаларға – директорлардың орынбасарларына, кәсіпорынның өндірістік бірліктері мен филиалдарының, сондай-ақ функционалдық және өндірістік бөлімшелерінің басшыларына қызметтің жекелеген бағыттарын жүргізуді тапсырады. Кәсіпорынның шаруашылық қызметінде және оның шаруашылық-экономикалық байланыстарды жүзеге асыруында заңдылықтың сақталуын, нарық жағдайында қаржылық басқару мен жұмыс істеуге арналған құқықтық құралдардың пайдаланылуын қамтамасыз етеді, шарттық және қаржылық тәртіптерді нығайту, әлеуметтік-еңбек қатынастарын реттеу, бизнесті (кәсіпкерлік қызметке) қолдау көрсету мен ауқымын кеңейту мақсатында кәсіпорынның инвестициялық тартымдылығын қамтамасыз етеді. Сотта, төрелік сотта мемлекеттік билік және басқару органдарында кәсіпорынның мүліктік және басқа да мүддесін қорғайды және оның атынан өкілдік етеді.

Үміткерлерге қойылатын негізгі талаптар:

- 1) біліктілік талаптарына сәйкес, техникалық жоғары білімінің болуы;
- 2) техникалық реттеу саласындағы уәкілетті орган бекіткен экономикалық қызмет түрлерінің жалпы жіктеуіштеріне сәйкес кәсіпорын қызметі саласындағы басшылық лауазымдарда мамандығы бойынша кемінде 5 (бес) жыл жұмыс өтілінің болуы;
- 3) мемлекеттік ғылыми ұйым болып табылатын кәсіпорынның басшысы лауазымына кандидаттар үшін мамандығы бойынша жұмыс өтілі кемінде 5 (бес) жыл, философия докторы (PhD), бейіні бойынша доктор, ғылым кандидаты немесе ғылым докторы дәрежесі болған кезде жұмыс өтілі кемінде 3 (үш) жыл.

Конкурсқа қатысуға үміткер тұлға конкурс өткізу туралы хабарландыруда көрсетілген мерзімде мынадай құжаттарды ұсынады:

- 1) конкурсқа қатысу туралы өтініш;
- 2) мемлекеттік және орыс тілдерінде түйіндеме;
- 3) еркін нысанда жазылған өмірбаян;
- 4) білімі туралы құжаттардың көшірмелері;
- 5) еңбек кітапшасының (ол болған кезде) немесе еңбек шартының көшірмесі не соңғы жұмыс орнынан жұмысқа қабылданғаны және еңбек шартының тоқтатылғаны туралы бұйрықтардың көшірмелері;
- 6) «Денсаулық сақтау ұйымдарының бастапқы медициналық құжаттама нысандарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрі міндетін атқарушысының 2010 жылғы 23 қарашадағы № 907 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 6697 болып тіркелді) бекітілген нысан бойынша денсаулық жағдайы туралы анықтама.

Конкурсқа қатысушы өзінің біліміне, жұмыс өтіліне, кәсіби даярлық деңгейіне қатысты қосымша ақпаратты (біліктілігін арттыру, ғылыми дәрежелер мен атақтар беру, ғылыми жарияланымдар туралы құжаттардың көшірмелері, сондай-ақ бұрынғы жұмыс орнының басшылығынан ұсынымдар және т.с.) бере алады.

Құжаттар конкурс өткізу туралы хабарландыру соңғы жарияланған күнінен бастап **күнтізбелік жеті күн ішінде** «Қызылорда облысының энергетика және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық басқармасы» коммуналдық мемлекеттік мекемесінде, Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, құрылыс 1, Облыс әкімдігінің ғимараты, 4 қабат, №404 бөлме мекенжайыда қабылданады. Анықтама үшін телефоны: 8 (7242) 60-53-94, электронды мекенжайы u.energetika@korda.gov.kz.

Конкурс өткізу орны: Қызылорда қаласы, Бейбарыс Сұлтан көшесі, құрылыс 1, Облыс әкімдігінің ғимараты, 4 қабат, № 404 бөлме.

Барлық құжаттар болған жағдайда, сондай-ақ тұлға барлық талаптарға сәйкес келген кезде Комиссия құжаттар қабылдау аяқталған күннен бастап екі жұмыс күні ішінде құжаттар тапсырған тұлғаны конкурсқа қатысуға жіберу туралы шешім қабылдайды. Конкурсқа қатысуға жіберілген тұлғалардың тізімі Комиссия хаттамасымен бекітіледі.

Конкурсқа қатысуға жіберілген тұлғалардың тізімі бекітілгеннен кейін Комиссия конкурсқа қатысушылар ұсынған құжаттарды зерделейді және **күнтізбелік бес күн ішінде** конкурсқа қатысушылармен әңгімелесу өткізеді.

Азаматтар конкурсқа қатысу шығындарын (әңгімелесу өтетін жерге келу және қайту, тұратын жер жалдау, байланыс қызметінің барлық түрлерін пайдалану) өздерінің жеке қаражаттары есебінен жүргізеді.

«Қызылорда облысының энергетика және тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық басқармасы» КММ

«ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНЫҢ ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУДЫ ҮЙЛЕСТІРУ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК БАҒДАРЛАМАЛАР БАСҚАРМАСЫ» КОММУНАЛДЫҚ МЕМЛЕКЕТТІК МЕКЕМЕСІ БАСШЫЛЫҒЫНЫҢ 2026 ЖЫЛДЫҢ IV ТОҚСАНЫНА АЗАМАТТАРДЫ ЖЕКЕ ҚАБЫЛДАУ КЕСТЕСІ

Мемлекеттік органның атауы	Азаматтарды қабылдауды жүргізетін адамның аты-жөні	Азаматтарды қабылдауды жүргізетін адамның лауазымы	Азаматтарды қабылдау күндері	Азаматтарды қабылдау уақыты	Мемлекеттік органның орналасқан жері, қабылдау бөлмесі	Байланыс телефоны
Қызылорда облысының жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	Жаңабаев Ғабит Жұмабекұлы	Басқарма басшысы	Дүйсенбі Сейсенбі Сәрсенбі Бейсенбі Жұма	09:00-13:00, 15:00-19:00.	Қызылорда қаласы Бекзатхан Асқар көшесі №47 № 201 А бөлме	401191 (ішкі номер 7601)
Қызылорда облысының жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	Мыңбаев Азамат Амантайұлы	Басқарма басшысының орынбасары	Дүйсенбі Сейсенбі Сәрсенбі Бейсенбі Жұма	09:00-13:00, 15:00-19:00.	Қызылорда қаласы Бекзатхан Асқар көшесі №47 № 201 Б бөлме	401191 (ішкі номер 7603)
Қызылорда облысының жұмыспен қамтуды үйлестіру және әлеуметтік бағдарламалар басқармасы	Даулетбаева Жанар Жұмабекқызы	Басқарма басшысының орынбасары	Дүйсенбі Сейсенбі Сәрсенбі Бейсенбі Жұма	09:00-13:00, 15:00-19:00.	Қызылорда қаласы Бекзатхан Асқар көшесі №47 № 210 А бөлме	401191 (ішкі номер 7604)

///ӨЗБЕКӘЛІ ЖӘНІБЕКОВ – 95

ҰЛТ МӘДЕНИЕТІН ҰЛЫҚТАҒАН ҚАЙСАР ТҰЛҒА

Тоқсанның төбесі көрінгенде ғұмырымда жатталып қалған бірегей бейнелер туралы қалам тартуды ойлап, сөзін естіген, тәрбиесін көрген, дәм-тұзdas болған асыл азаматтардың бірі ғана емес, бірегейі Өзекең, Өзбекәлі Жәнібек туралы бірер сөз айтқым келіп, қолыма қалам алып отырмын. Ал Өзекең биыл тоқсанның бесеуіне келді ғой.

Суреттер ашық дереккөзден

Патшалық Ресей халқымыздың тілі мен дініне тиісіп, орыстандыру саясатын жүргізсе, кешегі кестік кезең ұлтымыздың азаттығы мен тәуелсіздігі үшін күрескен Алаш қозғалысының көрнекті өкілдерімен күресіп, оларды түрмеге тығып, атқаны, асканы, шетелге кетуге мәжбүр еткені белгілі. Сондай-ақ мемлекеттік жүйеміз қандай болмасын, қоғамда халқымыз, оның адал ұлдары болды, содан ұлттық арқан бірде жінішкеріп, бірде жуандап, әйтеуір үзілмей тәуелсіздікке жеттік қой.

Тарихтан тағылым алған озады дей отырып, халқымыз барда аты өше қоймайтын, тамаша азамат, қайсар қайраткер, ұлттық мәдениетімізді ұлықтаған Өзбекәлі Жәнібек туралы «Өзбекәлі мәдени майдан» деген тамаша кітаптың біраз нәрсені еске түсіргенін де айта кетсем, артық болмас.

Өзбекәлі Жәнібек 1952 жылы Алматыдағы Абай атындағы қазақ педагогикалық институтын (қазіргі Абай атындағы қазақ ұлттық педагогикалық университеті) бітіргеннен кейін үш жылдай мектепте ұстаздық қызмет атқарып, бір жылдан астам Келес аудандық комсомол комитетінің бірінші хатшысы болды. Содан бес жылдай Шымкент облыстық комсомол ұйымын басқарды. 1961 жылы Қазақстан комсомолы Орталық комитетінің бірінші хатшысы қызметіне сайланып, қоғамымызда республика жастарының рөлін көтеруге ерекше үлес қосып, сан салалы жұмыс атқарды, жастар алаңында жалынды қызметкер болды. Барлық өңірдегі жас ұрпақ өкілдерімен етене араласты, кездесулер өткізді. Ол кезде бүкілодақтық, республикалық екіпінді құрылыстар да көп болатын. Қызылорда облысына бірнеше рет келгенінің куәсі болдық.

Ол кездегі комсомол ұйымдарының ерекше көңіл бөлген салалары жастардың өнеркәсіпке, ауыл шаруашылығына қатысуы еді. Бұл қажеттілік те болатын. Сол себепті Теміртау, Кентау, Рудный қалалық жастар ұйымдарының жана жұмыс әдістері мен ізденістері, Ыбырай Жақаев, Жазылбек Қуанышбаев, Кәмшат Дөненбаева, Жансұлтан Демеев, Владимир Дитюк, Наталья Геллер сияқты еңбек ерлерінің жарқын үлгілері бүкіл республика жастары арасында қызу қолдау тауып, кең өріс алса, соның бастауында республика комсомол ұйымы, оның басшысы Өзекең тұрды.

Республика комсомолы шығармашыл жастармен де жарасымды жұмыстың үлгісін көрсетті. Әдебиетіміз бен өнеріміздің талантты өкілдері Фариза Оңғарсынова, Қалдарбек Найманбаев, Мұхтар Шаханов, Бексұлтан Нұржәкеев, Бейбіт Қойшыбаев, Жарасқан Әбдірашев, Иранбек Оразбаев, Серік Тұрғынбеков, т.б. шығармашылық шырайы жастардың республикалық штабының тұрақты қамқорлығында болды. Ал Өзекеңнің ұлы композитор Шәмші Қалдаяқовпен ерекше қарым-қатынасына таңғалмау мүмкін емес.

Жастармен жұмыста кейбір қайшылықты жайлармен де күресті. Одақтық партияны он сегіз жыл басқарған Л.Брежнев Қазақстандағы қой шаруашылығына «ерекше» қамқорлық жасап, қой басын 50 миллионға жеткізу туралы тапсырма берді. Содан бұл мақсатқа қол жеткізудің бір шарасы ретінде мектеп бітірген ұл-қыздарымыз жас шопандар бригадасына біріктіріліп, екі жыл мал өсірумен айналысу үшін ауылдарға аттандырылды. Қыз-келіншектер трактор бригадаларына тартылды. Осыларға, әсіресе қыздарымызға қатысты Өзекеңнің қарсылық білдірген жайлары да болмай қалмады.

Ол ұлт мәдениетін әркез бізге ұстады, әсіресе мәдениетке деген өзгеше көзқараста болған еді. Мен мұны Қызылорда қалалық комсомол ұйымы басшылығынан 1969 жылы облыстық комсомол комитетінің хатшылығына

ауысарда Өзекеңнің өзіме айтқан жастар мәдениетіне тұрақты көңіл бөлу туралы ақыл-кеңесінен таныған болатынмын.

Неге Өзбекәлі Жәнібек мәдениетке айрықша ықыласты болды? Бүгін мәдениетіміздің айтулы құндылықтарының бірі болған Қожа Ахмет Ясауидің айтқан өсиеттерін неге тұрақты назарда ұстаным етіп, осы бағытта айрықша қызмет етті?

Біріншіден, мәдениеттің мағынасының өте кең екенін, ол адамның өз қолымен, ақыл-ой, парасатты білім-білігімен жасаған дүниелерінің бәрін түгел қамтитынын ескерген жөн. Біз күнделікті өмірде мұны ескере бермейміз. Екіншіден, Қожа Ахмет Ясауи – ұлы ойшыл, діни қайраткер, қазақ

Жәнібек өзіндік ерекше жеке қасиеттерімен, айрықша ұйымдастырушылық және іскерлік қабілетімен, үлкен жауапкершілігімен республика жастар ұйымында ғана емес, Одақ көлемінде жарқырай көрінді. Аты танымал белсенді комсомол басшысы болды. Алайда бұл өзінің тиісті жалғасын таба алмады.

Дүниеде биліктен тәтті ешнәрсе жоқ көрінеді. Осындай себептерден республика деңгейіндегі партия басшылары келешегі айқын көрінген кадрларды ертең алдымынан шығады деп, оларды тура жолдан ығыстырып, қиындыққа ұрындырып, бағытынан жаңылдыруды ойлаған жайлар тарихымызда аз болған жоқ.

Партиялық жүйеде он жеті жылдан астам қызмет еткенде мұндай мы-

пайызы үш жылда-ақ орындалды.

Торғайға жіберілген Өзбекәлі Жәнібек бес жылда барлық кедергіні жойып қана қоймай, туа бітті қажырлылығымен абыройлы болып шықты. Бұрынғы беделіне бедел қосты, жетістіктері Мәскеуге дейін жетіп жатты. Торғай өңірі қазір Өзекең еңбегін жыр етіп айтады. Бұл тағы да республика басшыларын ойландырды, олар өздерінше шешім жасады. Содан Өзекеңді Қазақстан компартиясы Орталық Комитетінің шетелдермен байланыс бөлімінің меңгерушілігіне ауыстырды. Басшылар мұндай қарамағында екі-ақ қызметкері бар бөлімде ол көріне алмайды, оны қуысқа тықтық деп ойлады. Алайда осындағы екі жылдай уақыт тағы да тынымсыз тірлікке, қажырлы қызметке ұласты. Қазақстан-

халқының байырғы мәдениетінің тарихында айрықша орны бар ұлы ақын, сопылық поэзияның негізін салушы. Ол адамның асыл қасиеттерін – имандылықты, шыншылдықты, адамгершілікті және тазалықты өсиеттеген. Сол себепті де осыдан он ғасырдай бұрын айтылған күллі күншығыс мұсылмандарының рухани ұстазының ой тұжырымдарының маңызы әсте әлсіз-реген емес.

Қожа Ахмет Ясауи «Диуани Хикмет» («Даналық кітабы») деп аталатын басты шығармасында әділдік пен мейірімділікті қастерледі. Бұқара халықтың қамқоршысы болуға, адамгершілікке шақырды: «Ғаріп пақыр, жетімдердің көңілін көтер, Қамқоршы бол, жаныңды да пида етер». Сондай-ақ ойшыл өмірде имандылықты насихаттай отырып, арамдықпен мал жинап, дүниеқорлықпен баюдың жолына түспеуді уағыздады: «Арамдықпен тапқан малды алмаңыздар. Малдарыңды бақа-шаян, жылан қылар».

Алаш ардақтысы Мұстафа Шоқайдың келесідей сөзіне жүгіне кетсек қатер болмас: «Ұлттық рухсыз ұлт тәуелсіздігі болуы мүмкін бе? Тарих ондайды көрген жоқ та, білмейді де. Ұлт азаттығы – ұлттық рухтың нәтижесі. Ал ұлттық рухтың өзі ұлт азаттығы мен тәуелсіздігі аясында өсіп-дамыды, жеміс береді». Бұл тұжырымының кең мағынасын терең түсініп жатсақ, артық болмас еді.

Тоғыз жылға созылған республика комсомолындағы қызметінде Өзбекәлі

салдардан хабарсыз емеспіз. Рушылдық, жершілдік сияқты кері кеткендік әлі ілесіп келеді ғой. Осындай ұстанымда болған республика партия ұйымының басшылары Өзбекәлі Жәнібекті жаңа ғана облыс болып жатқан Торғай аймағына облыстық партия комитетінің идеология мәселесімен айналысатын хатшысы етіп жіберді.

Өркендеген мәдениеттің ұлттық рухқа қонуы, баян табуы да, сонымен бірге мәдениет пен өнердің ұлттық рухты өсіретінін де, халықтың бірлігін, тұтастығын күшейтетінін де терең түсінген Өзекең ең алдымен кезінде солақай саясатпен ашылған қазақтың ұл-қыздары оқитын орыс мектептерін жауып, олардың өз ана тілінде оқуына мүмкіншілік туғызды. Облыстық радионы сөйлетті. «Торғай таны» және «Тургайская новь» газеттерін ашты, «Торғай әуендері» фестивалін өткізіп, «Шертер», «Адырна» және «Алтынай» ұлт аспаптары мен би ансамбльдерін құруға ықпал етті, сөйтіп ән, күй, жыр, би сияқты өнер түрлерін тірілті. Облыстық тарихи-этнографиялық музей, педагогикалық институт дүниеге келді. Облыстық музыкалық-драма театры іске қосылып, өңірді өркеніетке жетеледі. Осындай жан-жақты тірліктен Торғай өңірі еңсесін тіктеді. Ал шынайы өнер халықты оятады, келешегіне жол ашады. Осындай мәдени өрлеуден шабыт алған облыс халқының еңбекке деген құлшынысы артты. Бес жылға жоспарланған экономикалық меженің 70

ның тарихи мекендеріне турист тартамын деп тиісті мекемелерге арнайы ақша бөлігізіп, Арыстан баб, Айша бибі, Әзірет Сұлтан кесенелеріне жөндеу жұмысын жүргізді. Мұның бәрі тағы да Өзекеңнің танымалдығын күшейте түсті. Алайда көп ұзамай, шетелдермен байланыс бөлімінің меңгерушісі ағылшын тілін білу керек деген сылтаумен ол Мәдениет министрінің орынбасары қызметіне ауыстырылды. Бөлімнің бір қызметкері ағылшын, екіншісі француз тілдерінің маманы болатын. Мұнымен жоғарыдағылар санаспады. Мұндай талап осыдан екі жыл бұрын қойылмаған да еді.

1977 жылы Өзбекәлі Жәнібек министрлікке ауысып, істің жөнін білетін, өзін ертеден танытын басшымен тіл табысып, қаржы көзіне қол жеткізеді. Ясауи, Арыстан баб, Айша бибі сияқты тарихи ескерткіштердің ғылыми-зерттеу, реставрация жұмыстарына бұрын 300 мың сом бөлінсе, 1981 жылы бұл 3,5 миллион сомнан асты. Үш жылдан кейін осы көрсеткіш 9 миллионға жетеді. Осының нәтижесінде Әзірет Сұлтан мешітінің әрбір деталіне дейін қаралып, ерекше ыждағаттылықпен қалпына келтірілді. Қазақ жұрты зиярат ететін Арыстан баб кесенесінің қираған бөліктері бүтінделді. Енді «Арыстан бабтан тіле, Ясауиге түне» дейтін қанатты сөзге мүмкіндіктер туып, Ясауи де, Арыстан баб та жұртшылық жиі баратын киелі жерге айналды.

Жалпы партия кадрлары ауқымды істерден кейін жоғарылап не маңыздырақ қызметке көтеріліп жатса, Өзбекәлі Жәнібек 1984 жылы министрліктен Алматы облыстық атқару комитеті төрағасының орынбасары қызметіне ауыстырылды. Тіпті жана жұмысқа кіріспей жатып, қаладағы жартылай салынып жатқан құрылыстар жайы арнайы облыстық партия комитетінің бюросында қаралып, соңғы он бес жылда бітпеген тірлік үшін жаңа келген Өзбекәлі Жәнібек партиялық сөгіс алып үлгірді. Бұл оның 30 жылдан астам қызметіндегі тұңғыш алған сөгісі болса да, желдің қайдан соғып тұрғанын түсініп, сыр бермеді. Мұның барлығына өзінің туасы қайсарлығын қарсы қойды, ақыл-парасатына жүгінді. Шындығына келгенде, Өзекеңде бұдан басқа сенері де жоқ болатын.

Жаңа жұмысқа келген соң Алматы облысындағы егесіз қалған тарихи-мәдени жәдігерлерді мемлекет қарауына өткізіп, тізімге түскен ескерткіштерге тиісті құжаттар дайындады. Жамбыл, Сүйінбай, Үмбетәлінің кесенесі мен музейі іске қосылды. «Ұлт аспаптары» музейі, «Алтынай» халық биі, «Сазген» фольклорлық ансамбльдері дүниеге келді.

1986 жылы Қазақстан Компартиясы Орталық Комитетіндегі билік өзгеріп, бірінші хатшылығына Г.Колбин келді. Келер жылдың күзінде Өзбекәлі Жәнібек Мәдениет министрі болып бес-алты ай істеді де, 1988 жылғы 9 ақпанда Орталық комитеттің идеология жөніндегі хатшысы болып тағайындалды. Бұл қадаммен жаңа басшы Өзекеңді жарылқай қойын деген жоқ. Мұндай өзгерістердің төркіні түсінікті болатын. Біріншіден, Өзбекәлі Жәнібек туралы Орталық комитеттің бұрынғы басшылығының қайшылықты көзқарасына қарсы жұмыс істегісі келгені. Екіншіден, еліне кеңінен танымал қайраткер арқылы жаңа басшы өз беделін де көтеруді ойлады. Үшіншіден, Кремльдің Өзбекәлі жөніндегі жақсы пікірімен санасу да ойында болған шығар.

Бұл қызметтер Өзбекәлі Жәнібектің көптен ойда жүрген бірнеше мәселені іске асыруына мүмкіндік туғызды. Осылардың бірі Наурыз мерекесі болатын. 1926 жылдан Орта Азияда бұл мерекені тойлауға тыйым салынған еді. Өзекең оның діни мейрам емес екенін дәлелдеді. Содан жарты ғасырдан астам уақыт тыйым салынған Ұлыстың ұлы күні – Наурызбен 1988 жылы халқымыз қайта қауышты.

Келесі бір мәселе Ясауи кесенесіне Тайқазанның қайтарылуы болды. 1935 жылды 11-16 қыркүйегінде Ленинградта Иран өнері мен археологиясына арналған халықаралық конференцияға бөлінген Эрмитаждың залында шығыс мәдениетінің көрмесі ұйымдастырылып, Тайқазан соған алдырылған болатын. Осы әрекеттердің барлығының тиісті құжаттары болғанымен, Тайқазанды қайтару оңайға соқпады. Бұл мәселе Өзекеңнің жүйелі жұмысының арқасында шешілді.

Аса қиындыққа ұшыраған мәселе Алаштың бес арысын – Шәкәрім Құдайбердіұлы, Ахмет Байтұрсынұлы, Мағжан Жұмабаев, Жүсіпбек Аймауытов және Міржақып Дулатұлын ақтау болды. Көпшіліктің, оның ішінде тиісті қызметтегі кісілердің санасына бұрмаланып сіңіп қалған ақпараттарға қарсы тұру қажет болды. Арнайы комиссияның күшімен, ондағы Өзбекәлі Жәнібектің салықалы түсініктері және тұжырымды сөздерінің арқасында бұл мәселе де оң шешімін тапты.

Бүгінгі қазақ тілі мәртебесінің Баян жүзінде көтерілуінде де өзіндік үлесі болды. Отарлық кезеңнен басталған ана тіліміздің тағдыры өте күрделі еді. Ал Одақ тарар алдына бұл қиындай түсті. Құдай сақтап, еліміз егемендікке не болып, 1990 жылы 24 сәуірде қабылданған «КСРО халықтарының тілдері туралы» заңның орындалуына үлгірмей қалдық. Мәскеуде туындаған терең тоқырауға ұшыраған Кеңес Одағын қайта құру идеясы ұлттық республикаларды оятқаны белгілі. Осындай саяси жағдай қазақ қоғамын да түрлі ойға жетеледі. Еліміздің азаматтары ең бірінші ана тіліміздің мәртебесі үшін күресті. Осы күрестің басында Өзекең де болып, ана тілін дамыту бағдарламасының мемлекеттік тұжырымдамасын жасауға қатысты. 1989 жылы 22 қыркүйек күні «Тіл туралы» заң қабылданып, Қазақ ССР-нің мемлекеттік тілі – қазақ тілі, ал орыс тілі – ұлттаралық тіл деп бекітілді.

Міне, осындай сан алуан күрделі істердің басы-қасында болған ұлтымыздың ардақты перзенті, көрнекті мемлекет қайраткері, белгілі этнограф Өзбекәлі Жәнібек терең білімді, кеудесін көтермеген, атақ-данк құмаған, қайта абырой мен бедел өзін тұрақты қуып жетіп отырған ерекше қайсар басшы болатын. Азаматтық күш-жігерін, ақыл-парасатын, мәселені терең түсінетін білімпаздығын, аса берік жауапкершілігін халқының мәдениетін дамыта түсуге арнады, сол арқылы ұлтын биікке көтеруді ойлады, ештенеден тайынбады, батыл күресті. Осы қайсарлығымен, ұлт мәдениетін ұлықтауды өзінің өмірлік ұстаным етуімен ел есінде қалды.

Әбдіжәлел БӘКІР,
саяси ғылымдарының докторы,
профессор

/// АСЫЛ ҚАЗЫНА

– Қос ішектің бірін қатты, бірін сәл-пәл кем бұра Нағыз қазақ – қазақ емес, нағыз қазақ – домбыра! Расында, домбыра – қазақ халқымен ғасырлар бойы бірге жасасып келе жатқан қасиетті ұлттық музыкалық аспап. Қазақ бар жерде домбыра, домбыра бар жерде қазақ бар десек, асыра айтқанымыз емес. Қос ішекті домбыраны құдіретті сазбен өрнектеген күй атасы Құрманғазыдан бастасaq, Дина, Тәттімбет, Дәулеткерей, Қазанғап, Әлшешкей, беріде Төлеген Момбеков, Нұрғиса Тілендиев шығарған сан нақышты төкпе күйлер мен шертпе күйлер халқымыздың баға жетпес рухани байлығы емес пе?! Енді осы қатарға ә дегеннен тыңдарманның жүрегін жаулаған, зор ықыласқа бөленіп, ес білген бала мен еңкейген қартқа дейінгі аралыққа мәлім болған «Ерке сылқымды» қоссақ, қазақ неткен күйші халық еді деген ризашылық сезім мәртебемізді көтеріп-ақ тастайды. Домбыра –қазақтың рухы, ал күйші – сол рухтың жаршысы.

Ерке сылқым

Енді негізгі тақырыпқа ойсайық, мақала «Ерке сылқым» күйі туралы. Күйдің авторы Әбдімомун Желдібаев 1934 жылы Жамбыл облысының Шу ауданында дүниеге келген. Осында мектеп бітіргесін 3 жыл әскери борышын өтеп қайтқан. Құрманғазы атындағы Қазақтың мемлекеттік консерваториясына түсіп, оқу орнын білікті ұстаз Құддыс Мұхитовтың домбыра класынан бітіріп шығады. Еңбек жолын өзінің туған жері Жамбыл облысы Шу аудандық мәдениет үйінің директоры болып бастаған ол «Шу еркесі» ансамблін құрған және халық аспаптар оркестрін ұйымдастырған. Бар ғұмырын Шудың бойында өткерген Әбдімомун ағамыздың 40-қа жуық күйі мен 30-ға жуық әні бар екен. Жоктан бар жасап, жоғары жаққа бармай бар ғұмырын Шу ауданының мәдениеті мен өнеріне арнаған. Қазақстанның еңбек сіңірген өнер қайраткері, «Құрмет», «Парасат» ордендерінің иегері.

Есімін елге жайып, халықтың қошеметіне бөлеген шоқтығы биік шығармасы – «Ерке сылқым». Автордың өзі айтқандай: «Күй мұхит асып, шет елдерде де орындалып жүр». «Ерке сылқым» қалай шықты? Кімге арналған? Ғашықтықтан туған күй дейді, рас па? Көркікті де қылықты қызды жары ете алмаса да, айта алмаған жан сыры күй болып домбыраның шанағынан төгілген деседі.

Осы ретте күйдің шығу тарихы мен орындалу мәнері жайлы естіп, тыңдағанымызды жазайық. «Құлпырып өскен көрші қызға жас жігіттің көңілі құлайды, бірақ сезімн білдіруге батылы жетпейді. Қалауын айта алмай жүргенде біреулер қызға құда түсіп келеді. Кеудесі алай-дүлей болған ғашык жігіт қызды «қалып қашсам ба» дейді, бірақ оған тәуекелі жетпейді. Әрі-сәрі күй көшіп жүргенде алғашқы махаббатты бөтен біреумен кете барады...

Әбдімомунның махаббатқа арнап мәңгі өлмейтін, жам толқытар ғажайып дүние әкелсем деп 20 жыл жүргенін кім білген?! «Ештен кеш жақсы» дегендей, ақыры сәті түседі. Күйдің кіріспесін (музыка тілінде «вступление» десек болар) домбыра сазына қосылып анықпай қойсақ, көңіле түйген көркікті ой рахат сезімге бөлейді. Күй «Бір кездері бейкам жүрген бозбала едім» деп жайлап (музыкада «пиано») басталатындай. Бірте-бірте биіктеп екпіндей түсуі өзі ұнатқан қыздың жүрегіне шок салып кеткенін баяндағаны сынайлы. Сосын домбыра сағасына бірден бермей, әдепкі әуенге қайта келуі асау сезімді ақылға жеңдіргенін білдіргендей. Әрі қарай күй толғанысқа түседі. Орта тұсқа жеткенде тағдырға бойсұнбағандай қаттырақ бебеулеп тұрып (музыкада «форте»), енді бір сәтте теңіздің жағаға ұрған асау толқынындай шалқиды (музыкада «фортессимо»). Әрі қарай ойнақшыған тәтті әуез, әрбір дыбыстың сынғырлап шертпелуі көркікті қыздың жүректі қытықтаған қылығы сияқты. Содан соң тағы екпін алуы жігіттің асқақ арманын паш етіп тұрғандай....»

Әрбір бөлім өзара гармониялық үйлесім тауып, қос ішектен төгілген сылқым саз көңілге қонақтай береді, қонақтай береді. Күйдің бар болмысы іңкәр сезіммен біте қайнасып, қоса өріліп отырады. Алғашқы махаббат, жас дәуреннің албырт әрі беймаза шағы ықылас қойып тыңдаған кісінің көз алдынан кинофильмнің таспасындай сырғиды. Ғажайып саз тыңдаушысын өзіне икемдеп алып, иіріп тартады.

Күй автордың өз орындауында ерекше әсерлі. Осы жерде Әбдімомун ағамыздың өзі айтып кеткен мына бір әңгімесін жаза кету артық болмас: «Бала күнімнен домбыраға құштар болдым. Ауылда домбыра тартатын ағаларым бар. Қасына отырып алатымын. Сол домбыраның құлағын бұраумен бүгінге дейін келе жатырмын. Дәулеткерейдің «Қос алқа», «Женгем сүйер» деген күйлерін беріле тыңдайтынмын. Қали Жантілеуов, Әзідолла Ескалиев, Рүстембек Омаров тартқан күйлер жадымда тұр. Мен де күйші болсам деп армандадым. Шүкір, арманым орындалды.

Халық қазына іздейді. Тыңдағанда құлағының құрышын қандыратын, кө-

ңілінен шығатындай, жан дүниесін асқақтататындай құдіретті әуез іздейді. Адамда қиял деген болады. Әсіресе, жас кезде. Қазақ күйіне бір өзгеріс, бір ерекшелік жасасам деген менде үлкен мақсат болды. Көзі мөлдіреген, шашында ақ бантигі желбіреген ауылымның қыздарын қалай ұмытуға болады?! Ойланып жиырма жыл жүрдім. Ақыры ойым ояға жетті, еңбегім ақталды. Бүгіндері қолында домбыра ұстаған жас та, жасамыз та «Ерке сылқымды» шертіп жатады. «Ерке сылқым» дүниенің төрт бұрышын аралап кетті. Күйді он адам орындаса, олар өз шеберлігімен, өз фантазиясымен он түрлі орындайды, бұл менің ғана емес халықтың күйіне айналып кетті» депті автор.

Күйші-композитордың бар ғұмыры ел ішінде өткенін жоғарыда айтып кеткенбіз. Журналист Қанат Ержігіт Шу қаласына арнайы келіп Әбдімомун Желдібаевтан сұхбат алады:

– Сіз консерватория бітірген бойда елге келіп, осында қалып қойдыңыз. Үлкен қалаға шақырғандар болған жоқ па?

– Мен дала табиғатын сүйемін. Кең жазиралы алқаптың самал желін, Абай айтқан: «Желсіз түндегі жарық айды» ұнатамын.

Қаладағы көпқабатты үйлерде тұра алмаймын.

Композитор Нұрғиса Тілендиев жаңадан құрып жатқан «Отырар сазы» оркестріне, өзіммен қатар оқыған әнші Нұрғали Нүсіпжанов қазақ телерадиосына шақырды. Екеуіне де рахметімді айттым.

– Сіздің шоқтығы биік «Ерке сылқым» күйіңіз қалай туды? Тарихы жайлы айтсаныз?

– Оның биік болатын себебі, халыққа ұнады. Болмаса менің мықтымықты күйлерім бар. Әйел бейнесі, табиғаты мен сұлулығына арнап бір күй шығарсам деген арманмен қаншама жыл жүрдім. Ақыры дегеніме жеттім.

Бұл жауаптан күйші-композитордың сыпайылық сақтағанын сезген журналист әрі қарай қазбаламады. Онсыз да түсінікті ғой. Енді Әбдімомун ағаның көзін көрген кісілерге сөз берейік:

– Әбдімомун ағай Жамбыл облысы Шу ауданы Төлеби ауылында бізге ән-күйден сабақ берді. Үйірме жетекшісі болды. 9-10 сынып оқушыларынан үлкен хор ұйымдастырды. Аудандық байқауларда бірінші орынды бермейтінбіз. Өнерге баулыған сәттен сахна мәдениетіне ерекше көңіл бөлді. Бізді соған қалыптастырды. Балалардың дауысын қойып, жеке-жеке жұмыс жасауға ерінбейтін. Мектепте өте беделді болды. Мектеп басшылары ағайымыздың айтқанын екі етпейтін. Алматыдан Әсет Бейсеуов бастаған белгілі композиторларды шақырып кездесу ұйымдастырғаны есімде қалды. 1969 жылдың көктемінде облыс орталығында оқушылардың өнер фестивалі өтетін болып, Әбдімомун ағайдың жетекшілігімен әдеби-музыкалық монтаж дайындап бардық. Жұлделі орынға не болып қуанғанымыз бар. Қайтарда өзен тасып кетіп, ағайымыздың арқасында АН-24 ұшағымен ауылға аман-есен жетіп едік. Ағай өте ұқыпты, өте талпшыл, өз жұмысына барынша берілген ұстаз болды. 2011 жылы Шу қаласында «Ерке сылқым» күйіне ескерткіш қойылғанда Әбдімомун ағайымыздың қатты толқып, қуанғанын куәсімін. Қазақтың арғыбергі тарихында күйге арнап ескерткіш орнату дегеніңіз болмаған. Егер Шәмші Қалдаяқов «Вальстің королі» болса, біздің Әбдімомун Желдібаев ағайымыз «Күйдің королі» деп айтар едім, – дейді қоғам қайраткері Оразкүл Асанова.

Қазақстанның халық артисі, күйші Айгүл Үлкенбаева «Ерке сылқым» күйін білмейтін қазақ жоқ екенін айтады.

– Біз бұл күйді кішкентай кезімізден тыңдап өстік. Соншалықты бікке самғаған күй өміршәндігімен әлі сол тұғырынан түспей келе жатыр. Қазақта күй көп ғой, бірақ «Ерке сылқымның» орны бір бөлек. Менің Әбдімомун ағамен таныстығым 2012 жылы басталды. Сол жылы Алматы қаласында жеке концер-

тімді өткізгенмін. Концертті эфирден көріп, ағамыз телефон арқылы құттықтады: «Концертіне қатты риза болдым. Сен қазақтың кара домбырасын биік деңгейге көтердің. Ризашылығымды білдірейін деп, біреулер арқылы телефоныңды тауып алып, қоңырау шалып отырмын» деген. Арادا 7 жылдай уақыт өтіп кетті. 2019 жылы Астана қаласынан қылқобызшы Әлқуат Қазақбаев телефон соғып: «Әбдімомун ағамыздың 85 жылдық мерейтойын өткізгелі жатырмыз, сізді соған шақырып отырмыз» деді. Мен қуана-қуана келістім. Себебі, ағамызбен бір кездесіп сұхбаттасу арманым еді. Әлі бір-бірімізді көрген жоқпыз. Сахнаға шығып күйлер орындадым. Кеш соңында біраз әңгімелестік. Сондағы: «Өнер деген адамды ажарландырады, аркаландырады, құдіреттендіреді. Сахнада күй тартып отырғандағы ажар-көркін Қыз Жібек пен Баян сұлудан кем болған жоқ» деп көтермеледі. Мені бір іздеп, біздің жаққа бір келіп кетейші деген. Өкініштісі, одан кейін кездесе алмадық, – дейді ол.

Халық аспаптар оркестрінің дирижері Жанас Бекентұров Әбдімомун Желдібаевтың күйлерін оркестрге лайықтап түсірген. «Ерке сылқыммен» қоса бірнеше күйлерін көрерменге жеткізді.

– «Төле би» толғауы да ерекше. Бұл – симфониялық, кең тынысты шығарма.

Таразда, Алматыда, Шу мен Астанада оркестрмен шығармашылық кештерін өткіздім. «Төлеби толғауы», «Абай арманы», «Бозжігіт», «Шабыт», «Ыдырыс» атты күйлері сахнада шалқыды. Өзім дирижерлік еттім. Халық ризашылықпен қол соқты. Ол кісі бақытты композитор. Ашық аспан астында, бір мезетте «Ерке сылқым» 500 домбыраның шаңағынан төгілген, – деп сыр шертеді.

Осы тұста «Ерке сылқымды» оркестрге арнап түсіргендердің бірі, күйші-композитор, Қазақстанға белгілі ұлт аспаптар оркестрінің дирижері болған Айтқали Жайымов екенін де қаперге ала кеткен жөн.

Композитордың үлкен ұлы Талғат Желдібаев та кәсіпқой музыкант. «Өкемізден 2 ұл, 2 қыз бармыз. Бала күнімізде ертенгілік әкеміздің күйімен оянатын едік. Ерте тұрып, күйлеріңіз көбісін табиғат аясында шығарды. Жеті жасымда мені А.Жұбанов атындағы музыка мектебіне берді. Әкеміз адамгершілігі мол, өз ұстанымынан айнымайтын адал әрі қарапайым кісі еді. Ұрпақтарын өз жолымен тәрбиелеп өсірді. Әкемің арқасында музыка әлемінің кәсіби деңгейіне көтерілдім» дейді.

Ал келіні, әнші Сәуле Желдібаева: «Атам айбатты, айтары бар, турашыл, рухты кісі болатын. «Сұлутөр» деген әнін маған орындатты. Сөйтсем, «Сұлутөр» анасының туған жері екен. Содан соң, менің даусыма арнап «Елім менің» әнін өмірге әкелді. Мені өз қыздарынан кем көрмеді. «Мына күйімді, мына әнімді тыңдашы» деп әуелі маған орындап беретін. Өндерін Нұрғали Нүсіпжанов, Зейнеп Қойшыбаева, т.б. белгілі әншілер орындады. «Мұзарт» тобы атанын «Қызыл гүлім, қызғалдағым» әнін өз репертуарына кіргізді» деп еске алды.

Немересі Меруерт Желдібаева: «Астана қаласындағы ұлттық музыка академиясына атам өзі ертіп әкеліп, сол кездегі ректор Айман Мұсақожаеваға тапсырып кетіп еді. Академияны жасағы бітірдім. Мұнан кейін магистратураға түстім. Диссертация қорғағанда атам келді. Колдау білдіріп, ақ батасын берді. Мені «қонырым» деп ерекше еркелететін. Атамның шығармаларын насихаттап жүрмін» дейді.

«Ерке сылқым» ұрпақтан ұрпаққа жалғасуда. Күй орындалған сайын Әбдімомун Желдібаевтың есімі жаңғырып, жасай берері сөзсіз. Қазақ халқы барла «Ерке сылқым» ұмытылмайды. Бұл – тоқсан жасқа қараған шағында дүниеден озған композитордың артындағы ұрпаққа қалдырған өшпес мұрасы.

Темірбек ЕСЖАНОВ,
ҚР Білім беру ісінің құрметті қызметкері,
Қазақстан Журналистер одағының мүшесі

/// ӨРКЕН

ДӘСТҮР мен ЖАҢАШЫЛДЫҚ ТОҒЫСҚАНДА

Сырдың самалында тербелген қобыз үні, бабадан қалған зергерлік өнер, ағаштан ойылған ұлттық бұйым, әжелердің қолынан тараған кілем өрнегі екі күн бойы елорда төрінде салтанат құрды. «Creative Almaty» республикалық жобасы аясында ұйымдастырылған «Тамырдан туындыға...» атты көрме-жәрмеңкеде өңірдің тарихи-мәдени мұрасы мен заманауи шығармашылық әлеуеті тоғысты.

Көрме кеңістігінің кіреберісінен-ақ өңірдің өткені мен бүгіні сабақтасқанын көруге болады. Сыр бойының өркениетін бейнелейтін қобыз макеті, экономикалық әлеуетін танытатын жетекші кәсіпорындардың өнімдері мен нысандары орналасқан.

– Көрме-жәрмеңкенің бір бөлігі Сыр бойының дәстүрлі колөнеріне арналды. Келушілер ұлттық зергерлік, ағаш, сүйек, киізден жасалған тұрмыстық және сәндік заттармен танысты. Бұлар осы өлкеге тән ою-өрнек, ұлттық нақыш пен табиғи материалдарды өңдеу шеберлігін үйлестіре білген. Зергер, Қазақстан Колөнершілер одағының мүшесі Бекзат Жақыпов күмістен әшекейлер жасап қана қоймай, қылқобыз, сазсырнай секілді музыкалық аспаптарды да әзірлейді. Ол көрмеде шеберлік сағатын өткізіп, дәстүрлі өнердің қазіргі сұраныспен қалай үйлесетінін көрсетті.

Ағаш пен сүйек өңдеу бағытында да бірқатар шебердің жұмысы қойылды. Ағаш шеберлері Жәнібек Маханбет пен Пахрадин Садыковтың, ұлттық аспап жасаушы Біржан Ділмановтың, сүйек өңдеу шебері Ерлан Жұматовтың және бесік жасаушы Есен Құрмановтың туындылары көпшілік назарына ұсынылды. Жалпы көрмедегі колөнер бұйымдарының құны 74 млн теңге шамасында, – дейді облыстық мәдениет, архивтер және құжаттама басқармасының ресми өкілі Мереке Жалғас.

Жәнібек Маханбет ағашпен кәсіби түрде 1987 жылдан бері жұмыс істеп келеді. «Мәдениет саласының үздігі» төсбелгісінің иегері. Тораңғы ағашынан ұлттық нақыштағы бұйымдар жасайды. Оның туындылары Қазақстаннан бөлек АҚШ, Канада, Ұлыбританиядағы жеке коллекцияларда сақтаулы.

Сырдың дәстүрлі музыкасы да көрме-жәрмеңкенің мазмұнын толықтырды. Тұрмағамбет атындағы халық аспаптар оркестрінің мүшесі Максат Мұхамеджанов Қорқыт мұрасымен сабақтас көне музыкалық дәстүрді күй арқылы көпшілікке жеткізді.

Келушілерді қызықтырған тағы бір құндылық «Алтын домбыра» мен «Күміс домбыра» болды. «Алтын домбыра» 2020 жылы Абайдың 175 жылдығына арналған республикалық айтыста үш мәрте жеңіске жеткен Мұхтар Ниязовқа табысталған. Ал «Күміс домбыра» иегері – 2025 жылы Шымкентте өткен республикалық жас ақындар айтысының жеңімпазы Бексұлтан Орынбасар.

Білім мен әдебиет саласындағы шығармашылық жобалар бұрышына математика пәнінің мұғалімі, ақын Ерженіс Әбдінің «Ерженістің ерекше есептері» атты жинағы қойылды. Автор математикалық есептерді өлеңдер мен иллюстрациялар арқылы ұсынып, күрделі пәнді балаға қызықты әрі түсінікті формада жеткізуге тырысқан.

Көрмеде өңірдің басты бренді саналатын күршіт бейнелеу өнеріне арқау еткен суретшілердің еңбектері болды.

Дәстүр мен жаңа технологияның тоғысуын Дәулет Тойшыбай паш етті. Ол Қызылордада өндірілетін шыныны шығармашылық материал ретінде пайдаланып, мөлдір әйнекке ұлттық нақыштағы суреттер түсіріп жүр. Шебердің соққылы-нүктелік шыны гравиюрасы техникасымен жасалған туын-

дылары ұлттық өнерді жаңа материал арқылы танытуымен ерекшеленеді.

Бүгінде облыста креативті индустрия бағытындағы 43 экономикалық қызмет түрінің 26 бағыты бойынша жұмыс атқарылууда. Шығармашылық кәсіп өкілдеріне арналған «Анаға тағзым» орталығы, IT-хаб, Qyzylorda Hub бизнес-инкубаторы және көркемсурет галереясы жұмыс істейді. Сонымен қатар 146 белсенді креатордың 120-сы республикалық ресми тізімге енген. Бұл – 82,2 пайыздық көрсеткіш.

– Кілем тоқу дәстүрі заманауи мазмұнмен толықты. Колөнер шебері Қарлығаш Лиясова ескі түкті кілемдерді қайта өңдеп, одан сөмке мен шопперлер жасайды. Оның бұйымдары Түркия, Германия, АҚШ елдеріне тапсырыспен жіберіледі. Ал жұмыстары Парижде таныстырылған.

Мая Қалжанова алаша мен басқұр тоқу дәстүрін жаңғыртып, шәкірт тәрбиелеп келеді.

Заманауи технологияны дәстүрлі өнерге енгізудің тағы бір үлгісі – тафтинг әдісімен жасалған авторлық кілемдер. Жандос Шораев осы бағытта «Ақбоз ат», «Қорқыт», «Жүйрік тазы», «Асқақ барыс» секілді туындыларын ұсынды.

Ұлттық киімдер кеңістігінде «Анаға тағзым» орталығының «Syr Style Collection» топтамасы көрсетілді. Жеті образдан тұратын коллекция негізіне «Өмір иірімдері» тұмарының 3D нұсқасы алынған. Киім үлгілерінде кенеп, брезент, зығыр, купра секілді маталар қолданылып, дәстүрлі материалдарға заманауи дизайндық шешім берілген. Топтаманы әзірлеуге дизайнерлер мен колөнершілер Дана Марлен, Әсел Елешова, Қарлығаш Лиясова және Айдана Әлайдарова атсалысты, – деді «Анаға тағзым» орталығы басшысының орынбасары Жанар Сағындықова.

Qyzylorda Hub мамандары цифрлық шығармашылық бағытында жасанды интеллект саласындағы жобаларын таныстырды. Сонымен бірге «Сыр өңірі шеберлерінің колөнері» атты маркетингтік тұсауесері өтті. Онлайн алаң жергілікті шеберлердің өнімдерін бір ортаға топтастырып, нарығын кеңейтуге мүмкіндік береді. Мұнда зергерлік бұйымдар, қалыңдылар, тоқыма және тігін өнімдерін, ағаш пен былғарыдан жасалған бұйымдар, ұлттық киімдер және басқа да авторлық жұмыстарды сатып алуға болады.

Медиа саласы да өңірдің креативті индустриясының маңызды бағытына айналып келеді. «Qyzylorda» телеарнасының «Syr Travel», «Qyzylorda Expedition», «Қудайы қонақ» секілді жобалары өлкенің табиғаты, тарихы, мәдениеті мен адамдарын заманауи форматта таныстырып, цифрлық платформалар арқылы кең аудиторияға жол тартып отыр.

Осылайша көрме-жәрмеңке Сыр өңірінің шығармашылық әлеуетін бір ғана колөнермен шектемей, ұлттық мәдениет, өнер, білім, сән, дизайн, өндіріс, медиа және цифрлық технологияларды бір арнаға тоғыстырды. Елорда тұрғындары мен қонақтары өңірдің дәстүрлі мұрасының қазіргі заман талабына сай жаңғырып, жаңа өнім мен шығармашылық мүмкіндікке айналып келе жатқанына қанықты.

Назерке САНИЯЗОВА,
«Сыр бойы»

«Сыр бойы», «Қызылординские вести», «Ақмешіт апталығы», «Ақмешіт жастары» және аудандық басылымдарға хабарландыру орналастырғыңыз келсе: 70-00-52 телефоны арқылы байланысуға болады. E-mail: sm-jarnama@yandex.kz

/// РЕТРО-ФЕСТИВАЛЬ

«ЖАСТЫҚ ШАҒЫМНЫҢ КУӘСІ – ҚЫЗЫЛОРДА!»

«Қала күні» мерекесі аясында «Жастық шағымның куәсі – Қызылорда!» атты дәстүрлі ретро-фестиваль өтті. Кешкі мезгілдегі қала келбеті түрлі-түсті жарықшамдар әсерімен түрлене түскен. Ашық аспан астында ұйымдастырылған мерекелік іс-шарада қаланың кешегі кезеңінен көріністер беріліп, көпшілікке керемет әсер еткені байқалды.

Ретро-кештің мейманы, әнші-композитор Өктем Алтаев өзінің «Ақ сәулем», «Ләйла», «Сағыныш» сияқты танымал әндерін орындап, көптің қошеметіне бөленді. Сондай-ақ сахна төріне А.Токмағамбетов атындағы қалалық мәдениет үйі жанындағы «Мереке», облыстық филармония жанындағы «Сыр самалы», Теренөзектен келген «Достар», Жанақорған ауданының «Экспресс» және Қазалының «Сейхун» вокалды-аспапты ансамбльдері шығып, ретро әндер шырқады.

Ретро әндер – балалық, жастық шақтың, тұтас бір дәуірдің бейнесі. Өткенді сағыну – бүгінді ұмыту емес, осы екі аралықтағы уақыт өрнегін оймен саралап, көңілмен сезіну, бір сөзбен айтқанда, өмірдің бағасын білуге жетелегендей болды. Кеш көрігін қыздырған көпшіліктің көңіл-күйі осыны

аңғартты. Өткен дәуірдің әндерімен бірге сол күндерді еске алған жұртшылық бір мезет жүрек түкпіріндегі жып-жылы естеліктерге қайта бір оралғандай әдемі әсерге бөленді. Енді бір сәт Қызылорда қаласының тарихына бойлап, шаһардың тыныс-тіршілігіне қатысты қызықты деректерді жадында жаңғыртты.

Фестиваль аясында көрермен назарына арнайы ретро-көрме ұсынылды. Көрменің кереметтігі сол, келушілерді өткен ғасырдың естеліктерімен қайта қауыштырып, бір сөтке уақытты кері шегергендей әсер қалдырды. Көне тұрмыстық бұйымдар, ескі фотоаппараттар, телефондар, магнитофондар, винил пластинкалар, кассеталар және сол кезеңнің өзге де жәдігерлері көзге ыстық көрінеді. Сол кезеңді көзімен көрген аға буын өкілдері

үшін таныс дүниелер балалық пен жастық шақтың жарқын сәттерін еске түсірсе, жас көрермендерге өткен дәуірдің мәдениетімен, тұрмысымен танысуға мүмкіндік берді.

Әсем ән мен әсерлі естелікке толы кеш соңында фестиваль қатысушылары сахнаға шығып, акын Махмұтбай Өміреұлының сөзіне жазылған Тәнірберген Қалауовтың «Қызылорда вальсін» бірге орындады.

Шарада қала әкімінің орынбасары Еркін Турабаев өнер ұжымдарына аймақ басшысының Алғыс хатын және қаржылай сый табыстады. Дәстүрлі ретро-фестиваль көрерменге көтеріңкі көңіл-күй сыйлап, жастық шақтың әуенімен өткенге бір сәт саяхат жасатты.

«СБ» ақпарат

/// КЕШ

САТИРИКТІҢ ТАҒЫЛЫМДЫ МҰРАСЫ

Ә.Тәжібаев атындағы облыстық кітапханада ҚР ІІМ құрметті ардагері, белгілі қаламгер, сатирик, Қазақстан Журналистер одағының мүшесі Қазыбек Әшірбекұлының туғанына 80 жыл толуына орай «Тағылымды ғұмыр, өнегелі із» тақырыбында еске алу кеші өтті.

Кешті ұйымдастыруға «Әлімсақ», «Ұстаз мәртебесі» басылымдарының бас редакторы, Ақпарат саласының үздігі Нұрлан Көбегенұлы бастамашы болып, облыстық кітапхана және «Сыр медиа» ЖШС ұжымы қолдау танытты.

Қызылорда облыстық ішкі істер органдары және Ұлттық ұлан ардагерлер кеңесінің төрағасы Әмірбек Шаймағамбетов, сала ардагерлері Болатбек Нұржанов, Хұсайын Қоразбаев, Қазақстан Жазушылар одағының облыстағы өкілі Қаршыға Есімсейітова, ҚЖО мүшесі, қаламгер Кенжәлі Ермбет, «Ақмешіт апталығы» газетінің бас редакторы Гүлмира Ділдібекова, қаламгердің қарындасы, ұлағатты ұстаз Ақсәуле Бектайқызы сөз сөйлеп, кеш кейіпкерінің өнегелі өмір жолынан және шығармашылығынан естеліктер айтты.

Қазақ әдебиетінің сатира жанрында қалам тартып, қоғамдағы өзекті мәселелерге қозғау салып жүретін Қазыбек Әшірбекұлының шығармашылығы жан-жақты. Сын-сықақтарынан бөлек, лирикалық жыр шумақтары да шынайы әрі көркем. Ақыл-ой, танымды арқылы адамгер терең сезімді аңғартады. Сонымен қатар, проза жанрында жазған, түрлі мерзімді басылымдарда жарияланған дүниелері де үлкен ізденіске толы еңбек.

Қалам иесінің қалалық «Ақмешіт апталығы» газетінде «Қуақы» айдары бойынша тұрақты жарияланған сатиралық шығармалары бір төбе. Газет редакторы Гүлмира Ділдібекова бұл туралы кеңірек айтып, сол жазған дүниелері үшін бір тиын қаламақы алмағанын, қаншама құнды жазбаларын қалың оқырманға арнаған қаламгер қарапайым болмысымен қадірлі екенін атап өтті.

Кеште №39 Қызылөзек орта мектебінің оқушылары қаламгер Қ.Әшірбекұлының шығармаларынан үзінділер оқыса, Қорқыт ата атындағы Қызылорда университеті Педагогика және дәстүрлі өнер институтының студенттері Сыр сұлейлері шығармашылығынан жыр-термелер орындады.

Еске алу кешінде Қазыбек Әшірбекұлының құқық қорғау саласындағы мінсіз қызметі мен қазақ әдебиетінің сатира жанрына қосқан үлесі жоғары бағаланды. Артына өшпес із, құнды мұра қалдырған қаламгердің адами болмысы мен парасатты кейінгі ұрпаққа үлгі. Сондықтан жас оқырмандар арасында шығармашылығын жан-жақты насихаттау мәселесіне назар аударылды.

Ғаиза ӘБІЛД, «Сыр бойы»

/// МҮШӘЙРА

АСҚАҚ РУХ ЖЫРҒА АРҚАУ БОЛДЫ

Жуырда Шиелі кентіндегі Бұдабай Қабылұлы атындағы аудандық мәдениет үйінде мемлекет және қоғам қайраткері Шеген Қодамановтың 125 жылдығына арналған «Асқақ рухты Шеген» атты облыстық жазба ақындар мүшайрасы өтті.

Жиынды аудан әкімінің орынбасары Арман Дүйсенбаев ашты, облыстық ардагерлер кеңесінің төрағасы Серік Дүйсенбаев, мемлекет және қоғам қайраткері Бакберген Досмағбетов іс-шараның мәні мен мазмұнына, тағылымына тоқталды.

Шеген Қодаманов 1901 жылы Шиелі өңірінде дүниеге келген. 1919-1923 жылдары жастың каламақы алмағанын, қаншама құнды жазбаларын қалың оқырманға арнаған қаламгер қарапайым болмысымен қадірлі екенін атап өтті.

Көпестің қызметінен атып, Шеген Қодамановтың құқық қорғау саласындағы мінсіз қызметі мен қазақ әдебиетінің сатира жанрына қосқан үлесі жоғары бағаланды. Артына өшпес із, құнды мұра қалдырған қаламгердің адами болмысы мен парасатты кейінгі ұрпаққа үлгі. Сондықтан жас оқырмандар арасында шығармашылығын жан-жақты насихаттау мәселесіне назар аударылды.

Ғаиза ӘБІЛД, «Сыр бойы»

рағы Шиеліге оралып, «Төңкеріс» ауылының іргетасын қалауға бас болды. Ауылға береке кіріп, мал фермасы ашылып, халық егін егуден шұғылдана бастады. Оның іс-тәжірибесі еліміздің түкпір-түкпіріне таратылды. Қазір ауыл Ш.Қодаманов атымен аталады. Ел ардақтысы болған қайраткер 1972 жылдың көктемінде дүниеден озды.

Іс-шарада тарих ғылымдарының докторы, профессор, Атырау облысы білім және ғылым кәсіподағының төрағасы Аққали Қабжанұлы, республикалық «Орда КЗ» редакциясының өкілдері Гүлхан Аманжолқызы, Мұрат Құрманбекұлы Шеген Қодамановтың тағылымды өмір жолы мен қоғамдық қызметі туралы кеңінен баяндады. Ұлы Бақытжан Шегенұлы ұйымдастырушыларға және кеш қонақтарына ризашылығын білдірді.

Облыстық мүшайраға Қызылорда қаласы мен аудандардан 11 ақын қатысып, өзара бақ сынады. Байқау қорытындысы бойынша бас жүлдені қызылордалық Ғабит Қадірбай жеңіп алса, І орынды шиелілік Бекжан Ержігіт, II орынды аралдық Айдар Сайлауов, III орынды қызылордалық Нұргүл Төлеубай және сырдариялық Ақтолықын Абылаева иеленді.

Сонымен қатар, шараның өтуіне белсене атсалысқан азаматтар қазылар алқасының төрағасы Өскенбай Тәшеновтің атынан арнайы Алғыс хатпен марапатталды.

Сонынан арнайы ас беріліп, дұға бағышталды.

Н.НАЗЫМХАНҰЛЫ, Шиелі ауданы

Хабарландыру

«ТУЗКОЛЬМУНАЙГАЗ ОПЕРЕЙТИНГ» ЖШС ҚР Экологиялық кодексінің 96-бабының талаптарына сәйкес 2027-2029 жылдарға арналған «Түзкөл, Кетекпазған кен орнының 1057 келісімшарттық аумағында жобалық тереңдігі 2000 м (+250 м) барлау-пайдалану ұңғымаларын бұрғылауға арналған топтық техникалық жобаға қосымша» жобасына «Қоршаған ортаны қорғау» бөлімі, Қалдықтарды басқару бағдарламасы, Табиғатты қорғау іс-шараларының жоспары бойынша ашық жиналыс нысанында қоғамдық тыңдаулар өткізілетіні туралы хабарлайды.

Қоғамдық тыңдаулар 2026 жылғы 28 қазан сағат 15:30-да мына мекенжай бойынша өтеді: Қызылорда облысы, Сырдария ауданы, Теренөзек кенті, Қонаев көшесі, 8.

Zoom конференциясына сілтеме: <https://us04web.zoom.us/j/73563069123?pwd=3rbKqL7kymeddQYzlhZiTPvVeupw98.1>

Конференция идентификаторы: 735 6306 9123

Қолжетімділік коды: 9eSFhs

Ашық жиналыс нысанындағы қоғамдық тыңдауды үйлестіруге жауапты орган: «Қызылорда облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалуды реттеу басқармасы» КММ, эл. пошта: prd@korda.gov.kz.

Жобалық құжаттама пакетімен <https://ndbecology.gov.kz/> ақпараттық жүйесінде және <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat?lang=kk> сайтында танысуға болады.

Белгіленіп отырған қызметтің бастамашысы: «ТУЗКОЛЬМУНАЙГАЗ ОПЕРЕЙТИНГ» ЖШС ҚР, Қызылорда облысы, Қызылорда қаласы, Д. Қонаев көшесі, 4, БСН 181140010632. Тел.: +7(747)-101-30-09, e-mail: rita.shamshieva@tmgoperating.kz

Әзірлеуші: «ОРДА-ЭкоМониторинг» ЖШС ҚР, Қызылорда облысы, Қызылорда қаласы, Сырдария мөлтек ауданы, №20 үй, кв.39. БСН 191240016558. Тел.: +7777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

Объявление

ТОО «ТУЗКОЛЬМУНАЙГАЗ ОПЕРЕЙТИНГ» в соответствии с требованиями статьи 96 Экологического кодекса РК сообщает о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания по Раздел «Охрана окружающей среды» к проекту «Дополнение к групповому техническому проекту на бурение разведочно-эксплуатационных скважин с проектной глубиной 2000 м (+250 м) на контрактной территории 1057, м/р Тузколь, Кетекпазған» на 2027-2029 годы, ПУО, ППМ

Общественные слушания состоятся 28 октября 2026 года в 15:30 часов по адресу: Кызылординская область, Сырдаринский район, пос.Теренөзек, ул. Кунаева 8.

Ссылка на Zoom конференцию: <https://us04web.zoom.us/j/73563069123?pwd=3rbKqL7kymeddQYzlhZiTPvVeupw98.1>

Идентификатор конференции: 735 6306 9123

Код доступа: 9eSFhs

Орган, ответственный за координацию общественного слушания в форме открытого собрания: КГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Кызылординской области», эл. почта: prd@korda.gov.kz.

С пакетом проектной документации можно ознакомиться в информационной системе <https://ndbecology.gov.kz/> и на сайте <https://www.gov.kz/memleket/entities/kyzylorda-tabigat?lang=ru>.

Инициатор намечаемой деятельности: ТОО «ТУЗКОЛЬМУНАЙГАЗ ОПЕРЕЙТИНГ» РК, Кызылординская область, г.Кызылорда, ул. Д. Қонаева, 4. БИН 181140010632. Тел.: +7(747)-101-30-09, e-mail: rita.shamshieva@tmgoperating.kz

Разработчик: ТОО «ОРДА-ЭкоМониторинг» РК, Кызылординская область, г. Кызылорда, мкр-н. Сырдария, дом №20, кв. 39. БИН 191240016558. Тел.: +7 777 785 13 46, e-mail: ordaekomonitoring@bk.ru

www.facebook.com/syrboyi.kz/

Меншік иесі
СЫР МЕДИА

жауапкершілігі шектеулі серіктестігі

БАС ДИРЕКТОР
Марат АРАЛБАЕВ
қабылдау бөлмесі тел/факс: 8/7242/ 70-00-36, 40-11-10 (1002)

БАС РЕДАКТОР
Қуат ШАРАБИДИНОВ
қабылдау бөлмесі – тел: 8/7242/ 40-02-17, 40-11-10 (1007)

Бас редактордың орынбасары – 40-11-10 (1053)
Жауапты хатшы – 70-00-81 (1037)

Бөлімдер:
руханият және ақпарат – 40-11-10 (1039, 1040)
экономика – 40-11-10 (1038, 1033)
әлеумет және саясат – 40-11-10 (1034)
жарнама – 70-00-52, 40-11-10 (1058)
есеп-қисап – 70-00-39, 70-00-38
компьютер орталығы және корректорлар – 40-11-10 (1036, 1035)

<https://twitter.com/syrboyi>

Қызылорда облыстық «Сыр бойы» газеті
ҚР СТ ISO 9001:2016 (ISO 9001:2015)
«Сапа менеджменті жүйелері» талаптарына сәйкес КЗ.4310318.07.03.01178 нөмірімен сертификатталған. Авторларға қаламақы тапсырыс бойынша төленеді, қолжазба өңделеді және қайтарылмайды. Жариялымдар газеттің түпкілікті кезқарасын білдірмейді.
«АҚ» - ақилы қызмет.
Жарнама мазмұнына жарнама беруші жауапты.

www.instagram.com/syrboyi.kz

Газет аптаның сейсенбі, бейсенбі, сенбі (сенбілік екі нөмір) күндері шығады.

Газет Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі Ақпарат және мұрағат комитетінде тіркелген. Тіркеу куәлігі №12993-Г, 27.08.2012 ж. Газет редакцияның компьютер орталығында теріліп, беттеліп, «ASU» баспа үйі» ЖШС сенімгерлік басқаруындағы «Сыр медиа» ЖШС баспаханасында басылды. Тел.: 8/7242/ 40-06-68. Газеттің таралымы бойынша 8/7242/ 70-14-08 телефон нөміріне хабарласуға болады.

Кезекші редактор Назерке САНИЯЗОВА